

II.
OIDIPUS NA KOLONĚ.
Přeložil
JOSEF KONČINSKÝ.

Když Oidipus, král thebský, nabyl nezvratných důkazů, že svého otce Laia zavraždil a se svou vlastní matkou vstoupil v mrzké manželství, z něhož pošlo nešťastné potomstvo: zbavil se z lítosti nad svým těžkým proviněním zraku a přál si, aby dobrovolně směl se odebrat do vyhnanství. Avšak jeho svat Kreon, jenž po něm ve vládu v Thebách se uvázal, nedopustil tomu a teprv po dlouhé době Oidipa, jenž zatím ve vlasti uvykl a nerad z ní odcházel, přinutil opustit domov, povoliv mu pouze v tom, aby jej dcera jeho Antigona provázela. Dorostlí mezi tím synové Oidipovi, Eteokles a Polyneikes, nechali jít otce do ciziny, nikterak se ho neujavše. Ubíral se tedy, jsa pouze Antigonou provázen, Oidipus ode všech opuštěný z vlasti a přišel po dlouhém a strastiplném bloudění konečně na chlum, zvaný Kolonos, blíž Athen do háje Eumenid. Zde začíná děj tragoedie.

OSOBY:

Oidipus, bývalý král thebský.

Antigona,

Ismena, jeho dcery.

Občan kolonský.

Theseus, král athenský.

Kreon, svat Oidipův.

Polyneikes, syn Oidipův.

Posel.

Sbor 15 attických starců.

Děj se koná na chlumu kolonském u Athen. V zadu jest háj Eumenid; v předu skalní útes, vedlé něho socha bohatýra Kolona. V dáli viděti jest Atheny.

Výstup první.

Prologos.

Oidipus. Antigona. Později občan kolonský.

Oidipus.

(veden jsa Antigonou, přichází z levé strany).

Ó dcero kmeta slepce, Antigono, rci,
v ký kraj jsme přišli aneb v které město as?
Kdo bloudícího Oidipa zas dnešního
dne skrovničkými milodárky pohostí,
jenž za málo sic prosí, ještě skrovněji
však dařen bývá? Leč i tím jsem spokojen;
mneť málem za vděk bráti učí útrapy
a dlouhý věk a zvláště pevná mysl má.
Než, dcero, sedátko-li zříš buď v přístupných
všem lidem místech aneb v hájích posvátných,
pak zastav mne a posad', bychom zvěděli,
kde jsme; neb měšťanů se tázat nutno jest
nám cizincům a chovati se dle jich slov.

Antigona.

Nuž věže, ubohý můj otče Oidipe,
jež města chrání, jsou, jak vidět, opodál.
Však toto místo, jakož zřejmo, posvátno;
neb bují révou, vavřínem i olívou
a hustopeří zpívají v něm slavíci.
Zde slož své údy na tom drsném kameně;
neb dalekou jsi na starce pouť vykonal.

Oidipus.

Nuž posad' mne a na slepého pozor měj!

Antigona.

Tak činím dávno; učiti se nemusím.
(Posazuje ho.)

Oidipus.

Zda můžeš říci, kde as jsme to stanuli?

Antigona.

Že u Athen, vím dobře; kraj mi není znám.

Oidipus.

Toť ovšem každý povídal nám z pocestných.

Antigona.

Mám někam jíti na ten kraj se pozeptat?

Oidipus.

Tak učiň, dcero, je-li totiž obydlen.

Antigona.

Však obydlen jest vskutku; pročez netřeba
se ptát. Neb muž tuto zřím, an blížek nás.

Oidipus.

Zda v toto místo kvapným krokem přichází?

Antigona.

Ba jest již zde; a o čem koli promluvit
máš za vhodné, to sděliž s ním; neb tu ten muž.
(Občan kolonský přichází.)

Oidipus.

Ó příteli, zde od té slyše vidoucí
jak za mne tak i za sebe, že's právě vhod
nás o tom přišel zpravit, co jest tajno nás –

Občan.

Všech dalších zanech otázek a odebeř
se z toho místa; hříšnot' po něm kráčetí.

Oidipus.

A jaký kraj to, komu z bohu zasvěcen?

Občan.

Zde nikdo nesmí kráčet aniž obývat;
zde sídlo hrozných bohyň, Země dcer a Tmy.¹

Oidipus.

Jak zní jich jméno velebné, bych vzýval je?

Občan.

Vše zřící Eumenidy zove je náš lid;
však jinde v jiném jménu sobě libují.

Oidipus.

Ó kéžby prosebníka vlídně přijaly!
Neb toho sídla opustit již nehodlám.

Občan.

Jaká to řeč?

Oidipus.

 Tot' heslo mého osudu.

Občan.

Však ani já se neodvážím zahnat vás,
prv než se dovím, jak mi obec nařídí.

Oidipus.

Ó pro bohy, jen za nehodna neměj mne
a vyslyš prosbu takového poutníka!

Občan.

Nuž mluv! Já za nehodna mít tě nebudu.

Oidipus.

Rci tedy, jaký kraj to, v němž jsme stanuli?

Občan.

Co já vím, o všem dovíš se; nuž tedy slyš!
Kraj tento vůkol posvátný; v něm velebný
dlí Poseidon² a ohněnosný zároveň
bůh Titan Prometheus, a místo, do něhož
jsi vkročil, této země kovostupným zve
se prahem, Athen oporou.³ Zvůr sousední
zve s chloubou tohoto zde jezdce Kolona⁴
svým praotcem; a po něm zovou veškerí
se takto osadníci zdejší vespolek.
Tak, hosti, jest; a místo to víc společnou
požívá úctou nežli slovy vážnosti.

Oidipus.

Zda někdo v těchto zdejších místech obývá?

Občan

(ukazuje na sochu Kolonovu).

Ba ovšem, tohoto zde boha jmenovci.

Oidipus.

Má vladař kýs či obec slovo rozhodné?

Občan.

Zde vládne král, jenž ve městě jest usídlen.

Oidipus.

Kdo jest ten, jenžto slovem, mocí panuje?

Občan.

On sluje Theseus, starého syn Aigea.

Oidipus.

Zda někdo z vás by k němu přejal poselství?

Občan.

A přijda sem co říci má neb vykonat?⁵

Oidipus.

Za skrovnou pomoc dojde zisku značného.

Občan.

A jaký zisk mu slepec může skytnouti?

Oidipus.

Co řekneme, to všechno jasně řekneme.⁶

Občan.

At', cizinče, jen nepoklesneš! Ježto však
jsi šlechetný, jak vidět, ale nešťastný,
zde zůstaň, kam jsi právě přišel, sousedům
já dokud zdejší, nikoli však ve městě
to přijda neoznámím; tito rozhodnou,
zda máš zde zůstat, čili opět odejít.
(Odchází.)

Antigona.

Již odešel i můžeš, otče, pokojně
vše říci; neboť sama jsem ti na blízku.

Oidipus.

Ó hrůzozraké světice, když na vašem
já sídle v této zemi nejprv usedl,
ó buďte příznivými mně a Foibovi,⁷
jenž mnohé ony nehody mně zvěstuje
po dlouhém čase tento konec naznačil:
až posléze v tu zemi vkročím, velebných
kde bohyň pohostinné sídlo zaujmu,
že tam já život strastiplný dokonám,
a kdo mne přijmou, těm že vzejde výhoda,
však škoda oněm, již mne z vlasti vyhnali;
a znamení že přijdou toho bezpečná,
buď země třesot, aneb hrom, neb Diův blesk.
A já jsem poznal, kterak vaše zajisté
na této pouti znamení mne neklamné
v háj tento vedlo; neboť nikdy nebyl bych
se nejprv setkal, sám jsa lačný, s vámi, jimž
se víno v obět' nelije a nebyl bych
se natom ctném a drsném sídle usadil.
Nuž bohyně, dle věštby Apollonovy
mne nechte nějak život můj již dokonat,
ač nezdám-li se vám být toho nehodným,
že největším jsem lidským strastem podroben.
Nuž, libé dcery starodávné Temnoty,
nuž, nazvané dle velemocné Pallady⁸
a ze všech obcí nejvzácnější Atheny
stín politujte ubohého Oidipa;
neb bývalá to není jeho postava.

Antigona.

Buď zticha; neboť přicházejí nějací
sem lidé staří, tvého sídla zvědové.

Oidipus.

Já budu zticha. Ty pak z cesty do háje
mne zaveď, pokud já se od nich nedovím,
co budou mluvit; neboť co kdo slýchává,
dle toho svoje řídívá též jednání.
(Antigona odvádí jej do háje Eumenid.)

Výstup druhý.

Parodos.

Sbor vystoupí kvapně ve dvou skupinách za sebou.

Oidipus. Antigona.

Strofa první.

První polosbor.

Popatř, kdo to byl, kam zmizel?

Kam prchl odtud onen smělec, drzou jenž
nohou v místa tato vkročil?

Pátrej, zírej po něm

prozkoumej vůkolí.

Druhý polosbor.

Tulák jest, tulák jest to jakýs cizí,

ten kmet; neb by nebyl vkročil

nikdy v zasvěcený lesík

těchto hrůzyplných děvic,

jež jmenujem s chvěním;

jdouce kolem klojíme zrak svůj.

I modlitbu koná naše

zbožnou k nim s šepotem mysl.

A teď prý je tu někdo, jenž nic

na to na vše nedbá.

Toho já teď v háji hledám vůkol;

posavád lze není

však jej zhlédnout, kam odespěl.

Oidipus.

(veden jsa Antigonou, vystoupí).

Hle, tu vizte, tu já; jáť po hlase zřím,

jak obecně se dí.

Náčelník sboru.

Ó žel! Ó žel!

Jej hrůza vidět, jej hrůza slyšet.

Oidipus.

Nemějte mne jen za zločince, prosím.

Náčelník sboru.

Die ochranný, kdože jest ten kmet?

Oidipus.

Příliš slavným věru nelze osud

můj zvát, milení těch správci luhů.

Neboť aj, mne cizí v ta by místa nebyl

věru zrak s oporou

skrovnou mocného provázel.

Antistrofa první.

První polosbor.

Ach, ach, svit očí tvých čiré
zastřelo již na kolébce temno? Trudný
život dávno tuším vlečeš!
Já však přec nesvolím,
bys stížil kletbu svou!

Druhý polosbor.

Vnikáš hloub, vnikáš; bys nezašel mi až
ve klidné toto údolí
trávnaté, kde se vlévají
vodnou v kotlinu proudové
sladkotokých zdrojů,
ó nebohý cizinče, chraň se!
Pryč odstup, pryč odekvapiž!
Cesta nás daleká dělí.
Slyšíš ó nebožáku bludný?
Promluvit-li se mnou
o něčem hodláš, toto místo svaté
prv opust'; vkroče, kamž
přístup všem, mluv; ale dřív nic!

Oidipus.

Dcero má, co nyní si tu počneme as?

Antigona.

Nám, otče milý, dobrovolně sluší
a ochotně mravů šetřiti zdejších.

Oidipus.

Nuže, rámě podej!

Antigona.

Jsit' v náruči mé.

Oidipus.

Příteli, kéž bys mi neukřivdil!
Ját' tvých dbaje slov místo opustil.

Strofa druhá.

První člen sboru.

Z těch sídel, kmete, nesmí zapudit
nikdo tě, věř, bezděky nikdy.

Oidipus.

(zdvihá se a mezi rozmluvou vede jej Antigona ku předu).
Zda dál?

První člen sboru.

Trochu dál popojdiž.

Oidipus.
Či víc?

První člen sboru.
Provodiž ho sem blíž,
ó dívko; ty víš kam as.

Antigona.
u u u – u u – u u –⁹

Oidipus.
u – – –

Antigona.
u – u u – u –
Kroky jenom svoje tam slepé
říd', kam, otče, tě já vedu.

Oidipus.
– – – u u – –

První polosbor.
Nešťastníku cizí, v cizím
když dlíš místě, co obci as
nemilo, zanechat a v úctě mít,
což milo jí, neváhej!

Oidipus.
Tedy tam, dcero má,
mne doved', kde jejich šetříce mravův
zbožných bychom as se dohodli potom;
s nutností však nebojujmež!

Antistrofa druhá.
Druhý člen sboru.
Zůstaň tam; ni o krok dále nechod'
Tento ti sídlem budiž útes!

Oidipus.
As tak?

Druhý člen sboru.
Ano, jak slyšel's teď.

Oidipus.
Mám stát?

Druhý člen sboru.
Poněkud se sehníž

tam na kraji útesů.
(Oidipus chce si sednouti; Antigona jej podpírá.)

Antigona.
O to se, otče, starat nemusíš!

Oidipus.
Ach, ach! žel, žel!

Antigona.
Klidné kroky řid' dle mých!
Tělo choré v ruce mé milé
ty své schýle se sem polož!

Oidipus.
Ach té mé zloby trpké!
(Sedá si.)

Druhý polosbor.
Nešťastníku, nyní mne v tom
poslechnuv rci mi, kýms zplozen?
Kdos asi, že tě zlo také stihá?
Z vlasti jaké pocházíš?

Oidipus.
Příteli, nemám ani vlasti; než –

První člen sboru.
K čemu ta, starče, zdráhavost?

Oidipus.
Ó neptej se, prosím, nijakž, kdo
jsem, dále po tom nijakž nepátrej!

Druhý člen sboru.
Co to?

Oidipus.
Hrozný to rod.

Třetí člen sboru.
Ó mluv!

Oidipus.
Co jen ach mám, dcero, říci?

Čtvrtý člen sboru.
Rci mi, rod, příteli, svůj,
jakový jest po meči?

Oidipus.

Ach, dcero má, co počítí si nyní?

Antigona.

Nuže mluv; nebo káže to nutnost.

Oidipus.

Bud' si; neboť mi není pomoci již.

Pátý člen sboru.

Času nelze mařit.

Šestý člen sboru.

Nuže pospěš!

Oidipus.

Znáte-li Laiova – ?

Sedmý člen sboru.

Ó běda, běda!

Oidipus.

Koho Labdakovic¹⁰ zplodil?

Osmý člen sboru.

Ó žel!

Oidipus.

Oidipa, jenž bolu pln?

Devátý člen sboru.

Jsi-li ty ten?

Oidipus.

Nelekejte se nic, co pravím vám.

Desátý člen sboru.

Ó! Ó!

Jedenáctý člen sboru.

Žel! Žel!

Dvanáctý člen sboru.

Nešťastník!

Třináctý člen sboru.

Ach!

Oidipus.

Dcero má, co se teď stane s námi?

Čtrnáctý člen sboru.

Odtud pryč, kraj tento opusťte!

Oidipus.

Ale jak v slovu státi budeš svém?

Náčelník sboru.

Nikdy netresce osud za to, někdo-li
v odvetu křivdu koná;¹¹ ale sobě-li
klam klamem odplacujem, z toho nám plyne
jen bol a žal, nikoliv vděk a úsluha.
Z těchto ty sídel odejdi honem zase;
rychle opusť naši zem, mrzutosti by
obci nepovstaly
naší nadál nižádné.

Antigona.

Úctyplní přátelé!

Ježto již kmet otec tuto můj
děl se nemá zdržovat, anť vám
bezděčný jeho jesti hřích znám:
nuž tedy nad nebohou, hle, slitujte se,
vroucně želám, přátelé!

Snažně prosím, byste ušetřili

otce mi mého jenom. V oko zří vaše
mé oko, tak jako bych byla spřízněna
s vámi rodem. K ubohému chovejte se
s úctou; námť ubohým od vás kyne
spása jak od boha. Nuž tedy skytněte
nám nenadálou pomoc.

Pro vše prosím, co milým a drahým ti je,

choť-li či dítky či statky či božstvo to!
Nelzeť uhlédati člověka,
jenž by se, bůh-li ho
stihá, uměl mu vymknout!

Výstup třetí.
Epeisodion první.
Oidipus. Antigona. Sbor. Později Ismena.

Náčelník sboru.

Věz, Oidipovno, že i tebe líto nám
i tvého otce pro tu vaši nehodu;
však trestu bohův bojíce se, nemůžem
nic víc ti říci, než cos nyní slyšela.

Oidipus.

Co platna dobrá pověst aneb slovitnost,
kdy lichá jest a na plano se roznáší?
Tak hlásá se, že nejzbožnějším Atheny
jsou městem a že týraného cizince
jen ony mohou zachovat a ochránit.
A jak se ke mně chovají? Vy ze sídel
mne těchto vylákavše odtud pudíte,
jen jména mého zděsivše se, nikoliv
však těla nebo skutků mých. Neb skutků mých
jest osud spíš než vůle moje příčinou;
jen kdybych vše, co matky, otce týká se
měl říci, což vás děsí tak. To dobře vím.
A jak lze říci, zlou že já mám povahu,
jenž křivdu jsem jen splácel, takže jednáje
i vědomě přec zlým bych nebyl; ale tak
jsem v stav svůj přišel nevinně a škůdcové
tu vědomě mi osnovali záhubu.
A proto prosím pro bohy vás, přátelé,
jak jste mne prve zahnali, tak zachraňte
mne teď, a bohy ctíce bohův nechtějte
zas urážet; než pomněte, že shlédají
sem na zbožného smrtelníka, shlédají
že sem i na hříšného, a že posavád
jich neunikl žádný lidský neznaboh.
Nuž tyto v mysli maje, Athen nekaliž
ty lávy slavných, páše skutky bezbožné;
než jak jsi se mně prosebnému zaručil,
tak chraň a braň mne, zíraje pak na hlavu
mou zuboženou nikterak mnou nezhrdej.
Vždyť přicházím jsa zbožným v boží ochraně
a spásou zdejších občanům; až přibude
však pravomocný vladař, jenž vám vévodí,
pak všechno uslyšíte a tak dovíte
se o všem. Zatím slova svého nerušte.

Náčelník sboru.

Ó starče, cos tu k mému srdci promluvil,
to nutno v úctě míti; nejsouť slova tvá
tak nepatrna. Já pak na tom přestanu,

jak této země vládcové v tom rozhodnou.

Oidipus.

A kde jest mocnář této země, přátelé?

Náčelník sboru.

Ten sídlí v městě otcovském; i odešel
proň tentýž posel, jenž i mne sem odeslal.

Oidipus.

A myslíte-li, že mně slepci učiní
snad k vůli, aby osobně se dostavil?

Náčelník sboru.

Ba ovšem, jakmile tvé jméno zaslechne.

Oidipus.

A kterak o mém jméně zprávu obdrží?

Náčelník sboru.

Tamť cesta dlouhá, avšak hovor pocestných
se šíří rychle. Jakmile jej zaslechne,
věř mně, že přijde. Neboť všady koluje
tvé jméno, starče, takže o něm uslyše,
ač stářím sklíčen přece záhy přikvapí.

Oidipus.

Kéž přijde k blahu obce své i mému též!
Neb který přítelem si není smrtelník?

Antigona

(vidouc někoho přicházeti).

Co dít mám, Zeve? Co si, otče, pomyslit?

Oidipus.

Co jest, má dcero Antigono?

Antigona.

Ženu zřím,
jež k nám se blíží kvapně; nese aiténský
ji oř a na hlavě jí klobouk thessalský¹²
tvář ochraňuje před slunečním úpalem.
Co dít?
Jest ona to, či není? Snad se nemýlím?
Toť ona; a přec není. Nevím, co mám dít.
Já nebohá!
To není jiná; vždyť se s okem zářícím
sem blížíc na mne usmívá a na jevo
mně dává, že to jistě sestra Ismena.

Oidipus.
Cos děla, dcero?

Antigona.
Dceru tvou a sestru svou
že zřím; však ihned po hlase ji poznáme.

Ismena
(vystoupí z levé strany).
Ó otče můj, ó sestro má, dvě nejsladších
to pro mne zvuků, s hořem jsem vás našla
a hoře nové působí mi pohled váš.

Oidipus.
Jsi zde, ó dcero?

Ismena.
Otče, úzko na tě zřít.

Oidipus.
Nuž obejmi mne!

Ismena.
Objímám dva zároveň.

Oidipus.
Ó dcero, přišla's?

Ismena.
Bez útrapy nikoliv.

Oidipus.
Ó símě krevní!

Ismena.
Ó ten život neblahý!

Oidipus.
Zda můj a této?

Ismena.
Těž i můj jest nešťastný.

Oidipus.
Proč přišla's, dcero?

Ismena.
Starost majíc o tebe.

Oidipus.

Zda po mně toužíc?

Ismena.

Zprávu též ti podati
chci sama; z věrných sluhů se mnou jediný.

Oidipus.

A kde jsou vlastní bratři se svou pomocí?

Ismena.

Ó nech je, nech; ty krutá svírá nehoda.

Oidipus.

Ó jak se tito ve všem řídí aigyptských¹³
dle způsobů svým smýšlením a jednáním!
Tam totiž sedí muži ve svých příbytcích
a tkají; za to jejich družky mimo dům
vždy opatřují, čeho žádá domácnost.
Tak z vás, ó dívky, ti, jimž tato slušela
by starost, doma jako dívky meškají,
a na jich místě vy se o mne staráte
a moje strasti;

(ukazuje na Antigonu)

neboť tato od těch dob,
co mladistvému věku v sílu odrostla
a zmohutněla, vezdy vodí nebohá
mne starce, se mnou putujíc; tu o hladě
a bosou nohou pustých bloudíc po lesích,
tu častým deštěm ubohá a slunečním
umdlévá žárem, domácího pohodlí
nic nevážíc si, jen když otec nestrádá.

(K Ismeně.)

Však ty jsi, dcero, otci svému nosila
dřív všechny věštby, osoby jež týkaly
se mojí, aniž toho Thebští tušili;
tys, když jsem prchal z vlasti, věrně stříhla mne.
Nuž jakou zprávu, Ismeno, teď přinášíš
zas otci? Co tě vypravilo z domova?
Neb nepřicházíš z prázdna jen, to dobře vím,
a strašnou zvěstí zajisté mne poděsíš.

Ismena.

Já všechněch strastí, jež jsem, otče, zkusila,
kdy pátrala jsem, v které meškáš krajině,
chci pominouti; dvakrát bolest nerada
bych pocítila, skutkem dřív, teď slovem zas.
Jáť přišla tobě kruté bídy zvěstovat,
v níž vězí tvoji ubozí teď synové.
Prv o to stáli, že se Kreon ponechat
má na trůně a městu zkáza ušetřit;

neb zpomínali moudře kletby rodinné,
jež krutě stihla kdysi dům tvůj nešťastný.
Však bůh teď jakýs aneb hříšná myšlénka
ty nešťastníky v krutý rozbroj veštvala,
kdo z nich má vládu s žezlem míti královským.
A tu ten mladší, jenž si méně cítá let,
ten Polyneika, bratra svého staršího
prv trůnu zbavil a pak z vlasti vypudil.
A ten, jak u nás jedna řeč, teď uchýliv
se do úvalů Arga druhy bojovné
a nové příbuzenstvo volá na pomoc,
tím chlubě se, že Argos buď mu podmaní
vlast kadmejskou neb do nebes ji povznese.¹⁴
A tato slova nejsou lichá, otče můj;
toť strašná pravda. Kdy však bozi smilují
se nad tvou strastí, toho zvědět nemohu.

Oidipus.

A zasvitla ti naděje, že bohové
mít péči budou, bych byl někdy zachráněn?

Ismena.

Tak soudím aspoň, otče, z věštek nynějších.

Oidipus.

A z jakých? Jaké věštby nové přinášíš?

Ismena.

Že hledat kdys tě budou lidé tamější
jak po smrti tak za živa, svou pro spásu.

Oidipus.

A komu taký muž by mohl prospěti?

Ismena.

Jich moc, jak praví, v tobě nyní spočívá.

Oidipus.

Když ničím více nejsem, tu jsem mužem zas?

Ismena.

Teď spásu tobě chystá bůh, dřív záhubu.

Oidipus.

Nač starci spásy, byl-li v mládí utýrán?

Ismena.

Nuž věz, že Kreon přijde za tím účelem
sem k tobě v brzku; dlouho meškat nebude.

Oidipus.

Co hodlá činit dcero? To mně vysvětli.

Ismena.

Blíž země thebské chtějí tebe usídlit
a v moci míti; v ni však nemáš vkročiti.

Oidipus.

Ký zisk jim kyne, budu-li dlít mimo zem?

Ismena.

Jim zkáza hrozí, řádně-li tě nepohřbí.

Oidipus.

Toť každý v mysli chápe snad i bez boha.

Ismena.

A proto tedy blíž své země usídlit
tě chtějí, kde bys nebyl pánem nad sebou.

Oidipus.

A zdali pak mne prstí thebskou přikryjí?

Ismena.

To nemohou; jsiť zbrocen krví otcovskou!

Oidipus.

Pak nedostanou nikdy víc mne ve svou moc.

Ismena.

Toť věru jednou bude Thebám pohromou!

Oidipus.

A jakým, dcero, osudu to řízením?

Ismena.

Tvým hněvem, až kdys na tvém stanou náhrobku.

Oidipus.

A od koho jsi, dcero, toto slyšela?

Ismena.

Nuž od poutníků příšlých z delfské věštírny.¹⁵

Oidipus.

A týká mne se tato věštba Foibova?

Ismena.

Tak praví každý, kdo v kraj thebský zavítal.

Oidipus.

A zda kdo z obou synů mých to uslyšel?

Ismena.

Obadva stejně; vědít' o tom předobře.

Oidipus.

A tu ti nezdárníci otcem pohrdli
a zatoužili po vládě spíš královské?

Ismena.

Ač bolí tato zpráva, přec ji zvěstuji.

Oidipus.

Ó kéž by souzený rozbroj bohové
jim nikdy nestišili! Ó kéž ode mne
by záviselo jejich boje skončení,
v němž nyní proti sobě zbraně zvedají!
Pak ani ten by, jenž teď vlády žezlo má,
děl nevladařil, ani ten, jenž vypuzen,
by nevrátil se více. Onit', z otčiny
kdy já, jich otec, nectně jsem byl vyháněn,
mne nehájili, nechránili; naopak
mne vyhnali a prohlásili za psance.
Snad řekneš, obec že mi byla po vůli
a že mi tenkrát právem dar ten podala.
Ó nikolivěk; neboť ještě toho dne,
kdy vřela vášně, já pak přál si toužebně,
by do smrti mne uházeli kamením,
tu nikdo nechtěl lásky té mi prokázat.
Však potom, kdy již strasti moje dozrály
a poznával jsem, kterak vášně výstřední
mne potrestala více než jsem zavinil,
tu teprv obec do vyhnanství po čase
mne dlouhém hnala násilně; a synové,
již otci svému mohli přispět, nechtěli
se odhodlati k činu, nýbrž mlčeli –
a v cizinu jak žebrák jít jsem musel já.
A tyto dívky, seč jich síla mladistvá,
teď otce svého živí, jistý útulek
mu skytajíce a svou pomoc dětinnou.
Leč ti si místo otce svého zvolili
i trůn i žezlo i své země vladařství.
Však jejich nijak nebudu já spojencem
a panství thebské nižádného prospěchu
jim nepřinese; jasnoť mi to z výroku,
ježž ty mi nyní přinášíš a zároveň
i z věštby dávné, již mi Foibos zvěstoval.
A proto necht' si jenom jde mne vyhledat
buď Kreon aneb kdokoliv má v obci moc.

Neb hodláte-li vy mne chránit, přátelé,
a této země velemocné bohyně,
pak velikého obci této zjednáte
ochránce, ale nepřátelům útrapy.

Náčelník sboru.

Jste vskutku hodni slitování, Oidipe,
i ty i dcery tvoje; že pak nabízíš
se touto řečí naší obci ochráncem,
chci tobě radu udělití prospěšnou.

Oidipus.

Ó příteli, jen porad'; všecko vykonám.

Náčelník sboru.

Teď ony usmiř bohyně, k nimž zavítal
jsi nejdřív, vkročiv směle v jejich okrslek.

Oidipus.

A kterak? O tom poučte mne, přátelé!

Náčelník sboru.

Prv tedy přines rukou čistou nabera
posvátné vody ze živého pramene.

Oidipus.

A když pak této čerstvé vody načerpám?

Náčelník sboru.

Jsouť měsidla tam, výtvar ruky umělé;
těch okraj, jakož obě ucha, ozdobíš.

Oidipus.

Zda listovím, či přízí vlněnou?¹⁶ Či jak?

Náčelník sboru.

Ovečky vezmi rouno čerstvě stříhané.

Oidipus.

Nuž dobře; což pak dále jest mi vykonat?

Náčelník sboru.

Pak obět vylíj, postavě se k východu.

Oidipus.

Zda mám ji vylit z nádob těch, jež naznačil's?

Náčelník sboru.

A sice třikrát ukrop; celou poslední –

Oidipus.

Čím tu mám naplniti? Také to mi zjev.

Náčelník sboru.

Jen vodou, medem; vína však ať nepřidáš!

Oidipus.

A když to na zem hustostinnou vylijí?

Náčelník sboru.

Pak třikrát devět olivových haluzí
vlož na ni rukou obojí s tou modlitbou.

Oidipus.

Tu rád bych slyšel; tať jest všeho vrcholem.

Náčelník sboru.

Jak ony zveme blahostenkami, tak pros,
by blaze tebe prosebníka přijaly
a chránily, buď ty buď jiný kdokoliv
jen šeptem prose, ne však slovy zvučnými;
pak neohlížeje se odtud odejdi.
Tak učiníš-li, já ti směle přispěji,
však jinak strach bych o tebe měl, cizinče.

Oidipus.

Ó dcery, slyšíte-li tyto občany?

Antigona.

Slyšíme; rozkaž, co jest třeba činiti.

Oidipus.

Mně jíti nelze; neb mi dvojí nehoda
v tom brání, slabost nohou, očí temnota.
Z vás jedna nebo druhá jdouc to vykonej.
Na místě tisíc jedna tuším vykonat
to může duše, má-li vůli ochotnou.
Nuž rychle k dílu, jen mne sama nenechte;
neb já bych nikam nedovlékl tělo své,
kdy opuštěn bych krácel, vůdce nemaje.

Ismena.

Já tedy kvapím k dílu; to bych zvěděla
jen ráda, kde to místo třeba vyhledat.

Náčelník sboru.

Tam v onom háji, dívko; kdybys v nesnázi
však byla, tamní strážce tobě poradí.

Ismena.

Tam tedy půjdu. Ty pak, Antigono, zde
střež zatím otce; neboť i když trpívá
kdo pro rodiče, nebo toho zpomínat.
(Odchází do háje.)

Výstup čtvrtý.
Sbor. Oidipus. Antigona.
Kommos.

Strofa první.
První člen sboru.
Trapné jest sice, ó příteli, opět
již utuchlé zlo probouzet;
a předce to rád zvěděl bych –

Oidipus.
Co medle?

První člen sboru.
Nešťastnou, nezhojenou bolest tvou,
která tebe bolno souží.

Oidipus.
Nechtěj pro pohostivost svou
otvírati rány mrzké.

První člen sboru.
O té trvalé zvěsti a šíře
rád znal bych, příteli, pravdu jistou.

Oidipus.
Ó žel!

První člen sboru.
Staň se mi povolným.

Oidipus.
Ó ach!

První člen sboru.
Vyslyš mou prosbu; i já splním rád tvou.

Antistrofa první.
Oidipus.
Spáchal jsem nepravost, příteli, spáchal
proti své vůli, to bůh ví;
Mně v tom viny nelze dávat.

Druhý člen sboru.
A jak to?

Oidipus.
Obec v mrzké lože, v svatbu zhoubnou
mne vpletla, aniž tužil jsem.

Druhý člen sboru.

Zdaž k matce, jakož praví se,
zlověstně vešel's na lůžko?

Oidipus.

Ó ach! to slyšet se k smrti rovná;
vlastní, ó příteli, mé to jsou dvě –

Druhý člen sboru.

Jak díš?

Oidipus.

Dítky, viny to dvě.

Druhý člen sboru.

Ó žel!

Oidipus.

Tyť jedné matky plodem bolestným jsou.

Strofa druhá.

Třetí člen sboru.

Tvé jsou tedy tyto dítky a –

Oidipus.

Jsou otcovy spolu sestry též.

Třetí člen sboru.

Ach, ach!

Oidipus.

Kterak přemnohé
tu střídají se pohromy!

Třetí člen sboru.

Bolu je –

Oidipus.

Bolu plna číše má.

Třetí člen sboru.

Zhřešil jsi –

Oidipus.

Nezhřešil jsem.

Třetí člen sboru.

A jak?

Oidipus.

Obec mi dar

skytla taký, jakového se nikdy mi,
ba nikdy nemělo nebohému dostat.

Antistrofa druhá.

Čtvrtý člen sboru.

Bídný's! Či nezažil's život?

Oidipus.

Co díš? Co si tu přeješ zvědět?

Čtvrtý člen sboru.

Otcův!

Oidipus.

Ach ach, jak k ranám
vždy rány zasazuješ nové!

Čtvrtý člen sboru.

Jsi vrahem –

Oidipus.

Ano vrahem; ač mohu –

Čtvrtý člen sboru.

Co můžeš?

Oidipus.

Omluvit se.

Čtvrtý člen sboru.

Jak as?

Oidipus.

Ukáži vám.

Jáť přepaden věru krev prolil otcovu;
nemám po právu viny, nerad to spáchav.

Výstup pátý.
Předešlí. Theseus.
Epeisodion druhé.

Náčelník sboru (vida přicházeti Thesea.)
Hle kníže Theseus přišel nám, syn Aigeův,
jak obeslán byl podlé tvého vyzvání.

Theseus.
Již ode mnohých slyše v době minulé
jak's zmrzačil své oči rukou krvavou,
znám tebe, synu Laiův; avšak o tobě
teď na své cestě slyše znám tě ještě líp.
Tvůj šat a hlava ubohá mně zjevují
že's v skutku tím, kdo jsi; mám s tebou útrpnost
a chci se zeptat, ubohý můj Oidipe,
zač přišel's nyní mne a města požádat
i sám i tvoje společnice nebohá.
Nuž mluv; neb z činu hrozného bys vyznati
se musil, bych se od tebe proň odvrátil.
Vždyť vím, i sám že v cizině jsem vychován
byl jako ty, a jestli kdo, že v cizině
já v častém tonul nebezpečí života.
A proto nižádnému cizinci, jak tys,
bych nezdráhal se podat ruky pomocné.
Vímť dobře, že jsem člověk a že na zítřek
já o nic více práva nemám nežli ty.

Oidipus.
Ó Thesee, ač krátce, přec tak šlechetně
jsi mluvil; pročž šířit slov mi netřeba.
Neb tys, kdo jsem a koho otcem nazývám
a z které země přišel jsem, teď pověděl.
A proto nic mi více nyní nezbývá
než zjevit svoje přání – a já domluvil.

Theseus.
Nuž právě o tom, žádám, bys mne poučil.

Oidipus.
Chci tobě darem dát své tělo nebohé.
Jeť na pohled sic bez ceny; však z něho zisk
jest větší nežli krása jeho podoby.

Theseus.
A jaký, míníš, že jsi zisk nám přinesl?

Oidipus.
To časem poznáš, v tuto chvíli nikoliv.

Theseus.

A čím as tato pomoc tvá se objeví?

Oidipus.

Až zemru a ty tělo moje pochováš.

Theseus.

Ty pocty žádáš pohřební; co před tím jest, však zapomínáš, neb si toho nevážíš.

Oidipus.

Kdo ono splní, splní toto zároveň.

Theseus.

Toť malá přízeň, o kterou se ucházíš.

Oidipus.

Měj pozor jen; ten zápas krátký nebude.

Theseus.

Zda mezi mnou a tvého města občany?

Oidipus.

Nuž, oni chtějí, abych tam se usídlil.

Theseus.

Pak ani tobě vyhnancem být nesluší.

Oidipus.

Však oni též mi nebyli dřív po vůli.

Theseus.

Ó bláhový, hněv neprospívá v neštěstí.

Oidipus.

Až poznáš věc, pak kárej; dříve nikoliv.

Theseus.

Nuž mluv; neb nemám mluvit věci neznaje.

Oidipus.

Já vystál, pane, strašnou bídu nad bídu.

Theseus.

Zda dávnou míníš rodu svého nehodu?

Oidipus.

Tu ne; neb o té každý Hellen vypráví.

Theseus.

Co víc tě hněte, nežli může člověk snést?

Oidipus.

Nuž poslyš! Byl jsem ze své země vypuzen
svou vlastní krví, nelze pak se navrátit
mně nikdy více; neb jsem vrahem otcovým.

Theseus.

Jak zvou tě domů, máš-li dlíti mimo dům?

Oidipus.

Snad božským k tomu nuceni jsou výrokem.

Theseus.

Zda děsí se dle věštev jaké pohromy?

Oidipus.

Že mají býti touto zemí ztrestáni.

Theseus.

A jak by mohl mezi námi vzejít spor?

Oidipus.

Ó nejmilejší Aigeovče, jediní
jen bozi ani nemrou ani nestárnou;
vše ostatní však poruší čas vševládny.
I mizí síla zemská, mizí tělesná,
i zmírá věrnost, vzniká opět nevěrnost,
a nikdy tatáž mysl mezi přátely
a nikdy týž duch mezi městy nevané.
Neb jedněm nyní, druhým opět později
se libost mění v nelibost a naopak.
A tak i Theby s tebou v klidném trvají
dnes míru; ale v nekonečném běhu svém
čas nesčíslné dni a noci přivodí,
kdy Theby zbraní zruší svazek přátelský,
jenž vás teď pojí, z nepatrné příčiny,
kde v hrobě spící tělo mé a studené
kdys teplou bude jich se krví napájet,
Zevem-li Zeus a Zevův Foibos neklame.
Však není milo věci tajné odkrývat,
a proto nechtěj zvědět víc, než v slovu svém
jen věrně stůj a nikdy věru neřekneš,
že bez prospěchu v těchto místech Oidipa
jsi uhostil, ač bozi-li mne nesklamou.

Náčelník sboru.

Ó pane, dávno již tu věci takové
muž tento naší obci splnit slibuje.

Theseus.

Kdo medle přízeň takového odmítl
by muže, kterémužto nejprv při našem
lze pohostinném krbu vezdy zasednout,
a za druhé, jenž stojí v boží ochraně
i zemi mé i mně daň splácí nemalou?
To v účtě maje, přízně jeho nehodlám
se zřící, nýbrž v zemi své jej usídlím.
(K náčelníku sboru.)

Však zde-li libo zůstat tomu cizinci,
měj ty oň péči; chce-li, může se mnou jít.
(K Oidipovi.)

Co tobě libo, vyber sobě, Oidipe,
a čiň dle toho. Takto tobě vyhovím.

Oidipus.

Ó Zeve, takým lidem račiž žehnati!

Theseus.

Nuž čeho žádáš? Zdali práh můj překročit?

Oidipus.

Jen kdybych směl též; avšak zde to místo jest –

Theseus.

Co vykonáš zde? Nechci tobě překážet.

Oidipus.

Kde nad těmi, již vyhnali mne, zvítězím.

Theseus.

To za zdejší tvůj pobyt značný byl by dar.

Oidipus.

Jen splníš-li to, čím jsi se mi zaručil.

Theseus.

Jen ve mne důvěru měj; já tě nezradím.

Oidipus.

Mně přísahu, jak nectný, dáti nemusíš.

Theseus.

Však tou bys nic víc, než mým slovem, nezískal.

Oidipus.

Co tedy počneš?

Theseus.

Čeho se tak strachuješ?

Oidipus.
Sem přijdou muži –

Theseus.
Starost tu nech těmto zde.

Oidipus.
Hleď, odcházej –

Theseus.
Neuč mne, co činit mám.

Oidipus.
Kdo strach má, musí.

Theseus.
Srdce mé se neleká.

Oidipus.
Ty neznáš hrozeb –

Theseus.
Vím, že tebe odvésti
se nikdo neodváží proti vůli mé.
Jak mnohé hrozby, mnohá slova na plano
se z vášně vyřknou! Jakmile se dostaví
však mysl klidná, ihned hrozby utichnou.
Tak oněm, ač se odvážili výhrůžek
tak děsných, že tě odvedou, se objeví
sem tuším moře dalekým a neplavným.¹⁷
A proto k mému nehledě nic úmyslu,
buď dobré mysli, Foibos-li tě poslal sem.
Buď ubezpečen, bych i nebyl přítomen,
že jméno mé tě od příkoří uchrání.
(Odchází.)

Výstup šestý.
Sbor. Oidipus. Antigona.
Stasimon prvé.

Sbor.

Strofa první.

V nejkrasších dědinách oře-
slavné této, cizinče, země,
bělostném na Koloně dlíš,
v údolí zeleném slavík
kde hojným klokotá zvukem
jasným, jenžto se skrývá
v tmavém břechtánu s oblibou,
ve plodném i křoví svatém,
kamž nepronikne ni slunce, aniž vichr
je kdys jaký provívá.
Zdeť Bakchos v plesu nadšeném
sobě vykračuje přečasto, božských
svých chův jsa četou provázen.¹⁸

Antistrofa první.

Zdeť narcis, svlažován rosou
nebeskou, vždy ve hrozny krásné
zkvétá, úctyplných bohů¹⁹
dávná ozdoba; zdeť zlatem
šafrán leskne se; zdeť pramen
Kefisův²⁰ nevysýchá
nikdy, dárce tokův bdělý;
úrodným do požehnané
země přicházeje stále tokem nivy
rosí přehojně čistou
vláhou; zdeť reje své slaví
často Mus sbory; též zde Afrodite²¹
dlí úzdu zlatou držící.

Strofa druhá.

Jestliť rostlina, jak vypravují, jež ni v asijské
půdě, výspě na velké ani nevzrostla na dorské.²²
Samať sebou ustavičně roste
nepřátelům ku postrachu;
na těchto místech přebujně zkvétá.
Lesklé jest to a plodné kmen olívy.
Tu nezmaří věru ni mladý ni letný
náčelník hubivou nikdy rukou;
zříť na ni chránce olív zrakem
strážným s jasnookou dcerou
svou Zeus stále Athenou.

Antistrofa druhá.

Znám pak ještě jinou chloubu svojí otčiny vzácnou:²³
k pýše neskonale bůh oře krásné daroval jí,

hřibátka bujná i vodstva vládu.

Nuž této chlouby původem
je syn Kronův, kníže náš Poseidon,
jenž první koně nás v úzdu pojímat
učil krotící na těchto místech.

Lod', v jisté ruce jsouc, krásnoveslá
proudy, širou hladinou plujíc,
s Nereovnamí střelbitě
brázdí se stonohými.²⁴

Výstup sedmý.
Předešlí. Kreon. Později Theseus.
Epeisodion třetí.

Antigona.
Ó země, velebená chválou přehojnou,
teď na tobě jest skvělých slov těch splnění.

Oidipus.
Co nového jest, dcero?

Antigona.
Hle, tu přichází
k nám Kreon blíže, otče, s četným průvodem.

Oidipus.
Ó nejmilejší kmetové, teď mohl by
mně od vás blaha mého cíl již zasvitnout.

Náčelník sboru.
Buď dobré myslí, zasvitne; neb ač jsem stár,
přec nesestárla síle této krajiny.

Kreon.
(přichází s vojenským průvodem).
Ó urození této země občané,
já pozoruji vám to na očích, že mým
jste náhle jaksi polekáni příchodem;
však nelekejte se mne a slov nelibých
se zdržte. Nepřišelť jsem, bych vám ublížil.
Jsemť jednak starcem, jednak vím, že zavítal
jsem v nejmocnější město v celé Helladě.
Jsem vyslán v tomto stáří, muže tohoto
bych pohnul ku návratu v zemi kadmejskou.²⁵
I nevyslal mne jediný; všech občanů
to rozkaz, poněvadž mi rodem přísluší
s ním strasti sdílet z celé obce nejvíce.
(K Oidipovi.)
Nuž poslechni mne, ubohý můj Oidipe,
a vrať se domů. Právem národ kadmejský
tě volá vešken, já pak ze všech nejvíce;
neb nejvíc, ač-li nejsem z lidí nejhorší,
já nad tvou, starče, krutou bēdou žalostním,
když vidím tebe ubohého, v cizině
jak bloudíš družkou provázen jsa jedinou
a nouzí svírán. Nikdy ach já nebohý
bych nebyl myslil, že snad v psotu takovou
kdy klesne, v jakou klesla tato nešťastná,
jež v mládí svém vždy opatrujíc ubohé
tvé tělo v nouzi žije, sňatku neznajíc

a bez ochrany leckomu jsou vydána.
Toť smutná věru výčitka, již učinil
já bídný tobě, sobě, rodu celému.
Než nelze utajiti věcí patrných,
i pro bohy tě prosím rodné, Oidipe,
jen poslechna mne utaj je a ochotně
vrať v město se a dům svůj, s obcí rozlouče
se zdejší vděčně; hodnat' toho. Domov však,
v němž kdysi meškal's, právem více bys měl ctít.

Oidipus.

Ó nejsmělejší člověče, jenž ze všeho
znaš lstivou práva vystrojiti podobu,
nač pokus ten? Či chceš mne lapit po druhé?
Pak věru kruté hoře by mně nastalo!
Neb dřív, kdy hnětla domácí mne nehoda
a s radostí bych vyhnanství byl uvítal,
tu něchtěl's přání mému nijak vyhovět;
však potom, když jsem vášně již se nasytil
a ve vlasti dlít pro mne bylo rozkoší,
tu odstrkuje z vlasti jsi mne vyháněl
a příbuzenství mé ti drahým nebylo.
A nyní opět vida, že jest přízniva
mně obec zdejší, jakož i lid veškeren,
mne hledíš odvést, příkrost hale v lahodu.
Než jakou rozkoš skytá láska nucená?
Tak jako kdyby přání tobě vyplnit
kdo nechtěl snažné aneb přispět pomocí,
a když bys vše měl, čeho žádá mysl tvá,
by dával tobě, když vděk vděku neplodí:
zda nebyla by lichá rozkoš taková?
A takového cos i ty mně nabízíš;
řeč tvá sic krásná, ale skutky šeredné.
Než špatnost tvou i těmto zde chci odhalit.
Tys přišel sem, ne bys mne domů odvedl,
než abys na hranicích mne jen usídlil
a Theby odsud žádné škody nevzaly.
Však místo toho jinak tobě souzeno:
tam stále bude mstící duch můj přebývat,
a synům mojímu tolik vlast má dopřeje
jen půdy, co by na ní mohli zemřítí.
Nuž, vím-li, co se v Thebách děje, líp než ty?
Ba věru lépe; neboť nejjistější dal
mně zprávu Foibos i sám jeho otec Zeus.
Však ty jsi přišel s úlisným sem jazykem
a prostořekým; ale tobě přinesou
tvá slova více škody nežli prospěchu.
Vím, že tě nepřesvědčím; pročež odejdi
a nech mne zde žít. Neb ni takto nebude
mně zle se dařit, v tom-li sobě zalíbím.

Kreon.

Zda ten má rozum tato tvoje řeč, že já
jsem pro tvé dobro zaslepen víc než ty sám?

Oidipus.

Mně nejmilejší jesti, ty-li nemůžeš
ni mne ni těchto zde mých přátel přemluvit.

Kreon.

Ó nešťastníku, ani časem nezmoudřel
jsi posud, nýbrž žiješ stáří ku hanbě?

Oidipus.

Tvůj jazyk břitký; vím však, nikdo spravedliv
že není, jenž zná všeho dobře hájiti.

Kreon.

Kdo mnoho mluví, nemluví vždy případně.

Oidipus.

Ó jak ty málo mluvíš, a jak případně!

Kreon.

Kdo s tebou stejně smýšlí, ten to neuzná.

Oidipus.

Již jdi – tak dím i jménem těch – a nestřežiž
mne ve přístavu, v němž mně dlít jest souzeno.

Kreon (ukazuje na sbor).

Mně buďtež svědky tito, ne ty; přátelům
však jakou řečí splácíš, až tě zajmu kdys – ²⁶

Oidipus.

Kdo bez vůle mne těchto zajme spojenců?

Kreon.

Však já i jinak tobě hoře způsobím.

Oidipus.

A v jakém skutku tvoje hrozba spočívá?

Kreon.

Z dvou dcer tvých tobě právě jednu uchvátiv
jsem odeslal již, tuto
(ukazuje na Antigonu)
brzy odvedu.

Oidipus.

Ach, ach!

Kreon.

Tak budeš v brzku více vzdychati.

Oidipus.

Mou dceru vzal's mi?

Kreon.

Tuto vezmu v brzku též.

Oidipus (ke sboru).

Snad nehodláte, přátelé, mne zraditi?

Proč odtud bezbožníka zahnat váháte?

Náčelník sboru (ku Kreontovi).

Pryč, cizince, hned odkvap; ni tvůj nynější
ni předešlý zvát nelze šlechetným.

Kreon.

(ku svým průvodčím).

Teď věru čas již, byste tuto odvedli

i mocí, jest-li dobrovolně nepůjde.

(Někteří z průvodu se chápou Antigony.)

Antigona.

Kde najdu, bídná, útulku, kdo z bohů as
neb lidí se mne zastane?

Náčelník sboru (ku Kreontovi).

Co počínáš?

Kreon.

Já Oidipa se nechci dotknout, nýbrž své.

Oidipus.

Ó země vládci!

Náčelník sboru.

Cizince, toť bezpráví!

Kreon.

Toť právo.

Náčelník sboru.

Jakže? Právo?

Kreon.

Svoje odvádím.

Kommos.
Strofa.

Oidipus.
Ach občané!

Pátý člen sboru.
Co myslíš, cizinče? Pust' dívku; sic
budeme zápolit.

Kreon.
Ustup!

Šestý člen sboru.
Před tebou nikoli; boj ty chceš.

Kreon.
Zbudíš tak obci válku, uškodíš-li mně.

Oidipus.
Zdaž nepravil jsem takto já?

Sedmý člen sboru (ku Kreontovi).
Propusť z rukou
tu dívku rychle!

Kreon.
Tam, kde moci nemáš, nekaž!

Osmý člen sboru.
Propusť ji, díím ti.

Kreon.
Tobě já, bys odkvapil.

Devátý člen sboru.
Kvapem spějte sem, kvapem, sousedé!
Obec, obec ničí se moje násilím.
Kvapem spějte sem!

Antigona.
Ach již mne vlekou nebohou, ó přátelé!

Oidipus.
Kde jsi, mé dítě?

Antigona.
Pryč mne vlekou násilím.

Oidipus.
Ó dcero, podej ruku!

Antigona.

Ach, já nemohu.

Kreon (ku svým průvodčím).

Jen rychle pryč s ní!

Oidipus.

Běda, běda bídnému.

(Antigonu odvádějí.)

Kreon (k Oidipovi).

Již nikdy víc jsa těmito zde provázen
ty putovati nebudeš. Však přátelům
a vlasti chceš-li vzdorovat, k jichž rozkazu
já toto konám, jsa jich vládcem zároveň,
nuž vzdoruj si. Však časem poznáš zajisté,
že sám tu proti sobě jednáš nemoudře
a jednal's dříve přes vši radu přátelskou,
jen hněvu svému hově ke své záhubě.

(Kreon chce odejít. První čtyři členové sboru vystoupí na jeviště a hledí zabránit Kreontovi.)

První člen sboru.

Ó cizince, zde zůstaň!

Kreon.

Mne se netýkej!

Druhý člen sboru.

Já tebe nepustím, těch jsa pozbaven.

Kreon.

Pak větší věru výplatné snad na město
své uvalíš; neb netknu se jen těchto dvou.

Třetí člen sboru.

Co medle počneš?

Kreon.

Tohoto zde odvedu.

Čtvrtý člen sboru.

Toť hrozné slovo!

Kreon.

Skutek přijde v zápětí,
ač nebude-li vladař mně v tom bránit.

Oidipus (ku Kreontovi).

Jak nestoudná to slova! Ty že tkneš se mne?

Kreon.

Buď zticha, pravím.

Oidipus.

Kéž by tyto světice
mne nezbavily řeči, prv než, bídníče,
bych tebe proklel, jenžto odňav násilím
mně slepci toto slabé oko odcházíš.
Nechť tedy vševidoucí bůh dá Helios
jak tobě tak i rodu tvému, takový
bys život trávě, jako já, kdys sestárnul.

Kreon.

Zda vidíte to této země občané?

Oidipus.

Ti vidí mne i tebe, dobře vědouce,
že proti skutkům v slovech hledám obrany.

Kreon.

Již nezdržím se více, nýbrž odvedu
jej mocí, ač jsem sám a věkem obtížen.
(Chce se Oidipa zmocniti.)

Antistrofa.

Oidipus.

Běda mně, ach!

Desátý člen sboru.

Jaký toť, cizínče, pych, mniš-li též
to vykonat, co díš!

Kreon.

Myslím.

Jedenáctý člen sboru.

Pak vši důvěru v obec ztratím.

Kreon.

Slabý i nad silným ve právu vítězí.

Oidipus.

Slyšíte, jak se nám chlubí?

Dvanáctý člen sboru.

To nesplní;
to vím předobře.²⁷

Kreon.

Zeus to ví, ty nikterak.

Třináctý člen sboru.

Není to pýcha?

Kreon.

Jest; tu však ti nutno nést.

Čtrnáctý člen sboru.

Pomoztež lidé, pomoz vládce nám!

Ruče, ruče spěchejte; nebo pryč se již
ženou úprkem!

Theseus.

(přichází s průvodem se strany městské).

Ký to nárek? Co se stalo? Ký to přišel na vás strach,
že jste obět přerušili, kterou bohu konal jsem
mořskému a strážci toho Kolona? Rád zvěděl bych,
proč jsem rychleji sem přišel, než se noze líbilo.

Oidipus.

Ó nejmilejší, poznalť jsem tě po řeči,
tu člověk ten mi právě hrozně ublížil.

Theseus.

A jak? Kdo jest ten, jenž ti ublížil? Nuž mluv!

Oidipus.

Zde Kreon, jehož vidíš, mé dvě jediné
mně dívky vyrvav, rozkázal je odvléci.

Theseus.

Jak's pravil?

Oidipus.

Slyšíš, jaké moje příkoří.

Theseus

(jednomu ze svých průvodčích).

Co nejrychleji tedy někdo ze sluhův
ať spěchá k obětnici a lid veškeren
ať vyzve pěší, jízdný, přímo od žertvy
by tryskem uháněli tam, kde dvojité
se ústí cesty právě v jedno spojuje,
by neušly nám dívky a já na posměch
tu nebyl hosti, násilím jsa překonán.
Nuž rychle, jak jsem rozkázal!
(Ukazuje na Kreaonta.)

Však tento zde,
kdy plál bych hněvem, jakého si zasloužil,

by věru nikdy z rukou mých zdráv nevyšel;
však s jakou sám sem přišel nyní zásadou,
dle také a ne jiné já s ním naložím.

(Ku Kreontovi; členové sboru sestoupí mezi tím opět do orchestry.)

Neb nikdy z této země nesmíš odejít,
prv než bys ony tvář v tvář mi předvedl;
neb nejednal jsi, ni jak tebe důstojno,
ni jak tvých předkův, ani jak tvé otčiny,
jenž vešed v město, které právo pěstuje
a bez zákona nestanoví ničeho,
jsi v řádu země této nešetřil a vpad
sem odvádíš, co libo, s sebou násilně.
Tys myslil, že má obec mužů postrádá,
neb že mi otročí snad, já pak za nic jsem.
A přec jsi v Thebách špatným nebyl vychován;
neb nechovají mužů práva nedbalých.
I nedošel bys chvály, kdyby zvěděly,
že béřeš, co i mně i bohům náleží,
kdy prosebníky slabé mocí odvádíš.
A já bych, do tvé přicházej krajiny,
i kdybych právo zcela na své straně měl,
bez vůle zeměvládce, buď on kdokoliv,
ni neodvlékal koho aniž odváděl,
však věděl bych, jak host se v obci chovat má.
Leč ty svou vlastní obec proti zásluze
sám hanobíš a řada let tě zároveň
jak starcem činí, tak i prázdným rozumu.
A proto, jak jsem pravil dřív, tak pravím zas,
ty dívky ať sem rychle někdo přivede,
ač nechceš-li být násilně a proti své
snad vůli u nás hoštěn; buď pak ujištěn,
že mám též na jazyku, co mám na srdci.

Náčelník sboru.

Hle, kam jsi dospěl, cizince. Dle původu
jsi spravedlivý, podlé skutků nikoliv.

Kreon.

Já netvrdím, že, Aigeovče, postrádá
tvá obec mužův aneb úrady, jak díš;
než tak jsem jednal, naděje se, příbuzných
že mojich nikdy zdejší lid se neujme
tak vřele, by je živil proti vůli mé.
Jáť myslil, vinou stížený že nebude
snad u nich přijat otcevrach, v němž shledáno,
že s matkou kdysi v bezbožném žil manželství.
Vím, takový že Areův²⁸ soud věhlasný
v své zemi mají dávno, který nestrpí,
by v jejich obci tací dleli tuláci.
V té důvěře jsem tuto honbu²⁹ podnikal.

A přec bych nejednal tak, kdyby neklnul
tak trpce mně i rodu mému celému.
A proto chtěl jsem křivdu tu mu splatiti;
neb nikdy nesestárne hněv leč se smrtí,
a jenom mrtvých netýká se žádný bol.
A proto jednej jenom podlé libosti.
Neb osamělost, i kdy pravdu zvěstuji,
mne činí slabým; přec však to tvé jednání,
ač v takém stáří, hodlám splatit odvetou.

Oidipus.

Ó nestydatý hrdopýšku, necítíš,
že tímto tupíš sebe víc než kmeta mne?
Ty vraždu mně a svatbu ústy drzými
jsi vyčetl a strasti, jež jsem zavinil
já bídný nerad; takť se bohům zlíbilo,
již ode dávna na náš rod se hněvají.
Neb neshledal bys žádné na mé osobě
as viny, abys mohl to mi vyčítat,
v čem proti sobě, proti svým jsem chyboval.
Neb řekni, jest-li jaká božská výpověď
snad došla otce, dítky že ho usmrtí:
jak mohl bys mně právem toto vyčítat?
Vždyť tehdáž ještě od rodičů nebyl jsem
ni počat, nýbrž tenkrát byl jsem nesplozen.
A jestliže, jsa v skutku zrozen k neštěstí,
jsem utkal svým se s otcem a jej zavraždil
a nevěděl jsem, co a na kom spáchal jsem:
zda právem bezděčný ten čin bys vytýkal?
A nestydíš se nutit mne, bych, bídníku,
o svatbě matky, sestry tvé, se zmiňoval?
Hned o ní povím! neboť mlčet nehodlám,
když ty jsi zašel na tuto řeč bezbožnou.
Nuž počala mne, počala, abych běda mně,
ni já ni ona nevědouc; a mateří
mou jsouc, mně dítky k hanbě vlastní zrodila.
Než to vím dobře, v tom že schválně pomlouváš
i mne i onu; já pak jsem s ní bezděky
se zasnoubil a nerad o tom promlouvám.
Než ani toto nepřivede manželství
mne v špatnou pověst ani vražda otcovská,
již ty mi ustavičně trpce vyčítáš.
Teď k jedné jenom odpověz mi otázce.
Což kdyby někdo tebe, jenž jsi spravedliv,
zde najednou chtěl vraždit, zda bys tázal se,
vrah zdali otcem, čili trestal bys jej hned?
Já myslím, život-li ti milým, vinníka
že hned bys trestal, na právo nic nehledě.
A v takou věru já též přišel nehodu
jsa bohy puzen; v tom by tuším ani duch

mně otcův, kdyby živ byl, nebyl na odpor.
Však ty – neb spravedlivým nejsi, nýbrž mníš,
že vše jest krásné, ať si mluvíš cokoliv –
mně také věci před těmito vyčítáš.
Ty Theseovi lichotit máš za slušné
i Athenám, jak zřízeny jsou překrásně;
než při té chvále vyšlo tobě z paměti,
že, jest-li která země umí uctívat
své bohy, v tom že právě tato vyniká;
a v té tys i mne kmeta prosebníka chtěl
se kradmo zmocnit i mé dívky uchvátil's.
A proto nyní vzývám tyto bohyně
a zbožnou toho na nich prosím modlitbou,
by přispěly mně k ochraně, bys pochopil,
té obce jací ostříhají mužové.

Náčelník sboru.

Ten host, ó kníže, jesti sice šlechetný,
však nešťasten, i zasluhuje ochrany.

Theseus.

Již dosti slov; neb lupičové spěchají,
a my, již oloupeni jsme, tu stojíme.

Kreon.

Co medle kážeš činit muži slabému?

Theseus.

Jdi napřed onou cestou, já pak za tebou
chci kráčet, abys, máš-li ještě dívčiny
zde v těchto místech, ty mně sám je ukázal;
však zmizeli-li s lupem, pak máš bez práce.
Neb jiné vojsko stíhá je, i nebudou
dík bohům vzdávat, že mu odtud uprchli.
Nuž napřed; věz, že loupě sám jsi polapen
a osud že tě ve vlastních jal osidlech.
Neb lstí co získáš, požehnáno nebývá.
Těch dívek nikým neuhájíš. Vímt', že sám
zde nejsi a že bez zbrojenců nebyl bys
tak smělého se činu nyní odvážil;
tys takto jednal spoléhaje na jiné.
A proto toho dbaje nesmím dopustit,
by nad mou obcí zvítězil muž jediný.
Nuž, tušíš cos, či myslíš, že jsem na plano
snad k tobě mluvil, teď i když's to osnoval?

Kreon.

Co ty mně pravíš, nechci tuto odmítat;
však doma uvidím i já, co činit mám. (Odejde.)

Theseus.

Teď jdi a hroz si; avšak ty nám, Oidipe,
zde zůstaň beze strachu a buď ujištěn,
že neustanu, ač-li dříve nezemru,
až tobě opět tvoje dívky navrátím. (Odchází.)

Oidipus.

Zdař bůh, ó Aigeovče, za tvou šlechtnost
a spravedlivou péči, jakouž o nás máš!

Výstup osmý.
Oidipus. Sbor.

Sbor.

Stasimon druhé.

Strofa první.

Kéž jsem, kde nepřátelé

teď v bitvě kovozvuké

obratmo se utkají,

na pobřeží pythském aneb

rdícím se pochodní,³⁰

kdež dvě velebných bohyně ostříhá lidem

řádů tajemných. Jich zlatým

ústa má klíčem také kněz

zamčená Eumolpovec.

Tam Theseus s horalem naším³¹

obě tuším vmísí panenské sestry za krátko

v lité bitvy válečný lomoz

těchto na místech.

Antistrofa první.

Či k západu dál spějí

ku skále sněhem kryté

v ojských³² luhy pastvisek,

buď koňmo neb v rychlých vozích

pádíce o závod?

Zdaří se hon; jsouť v seči rázní sousedé,

ráznát' jarost též měšťanů.

Veškerá září udidla,

veškerá cválá koním

volnou úzdu popouštějíc

jízda, která božskou Athenu ctí ořemilnou

s obzemním mořevládce, milým

Rheje rozencem.³³

Strofa druhá.

Jedná či váhá voj? Tušíť

duch můj, snad že již

nám v brzku ty vrátí,

jež křivdy hrozné hojně od

přátel pokrevných snášely.

Konec, konec Zeus přivodí dnes;

příznivou já bitvu věštím.

Kéž dolétnul bych nebeských oblakův, jsa

rychloletou holubičkou! Kéž můj může pútek

samých dostřici pohledem zrak!

Antistrofa druhá.

Ó Zeve, jenž vládneš bohům

všem, jenž všecko zříš,³⁴

dejž občanům zdejší,

by slavně se z té výpravy
s hojnou kořistí vrátili!
Dejž tak velebná, dej, Atheno!
Lovce já vzývám i Foiba,
těž jeho ctnou sestru,³⁵ jež tak ráda laňky
rychlonohe skvrnaté stíhá, pomoc by skytli
společnou měšťanům a obci!

Ted' mám své nejmilejší; zcela nešťasten
již nezemru, kdy dlíte vy mně na blízku.
Ó dítky, každá z jedné strany přivinouc
se nyní k otci, dopřejte mi oddechu
ted' po dřívějším pustém, bídném bloudění
a zcela stručně příběh svůj mi vyličte;
neb pro váš věk i skrovná zpráva postačí.

Antigona.

(ukazuje na Thesea).

Zde ochránce náš; toho, otče, vyslechni.
Čin jeho jest; tak bude krátká zpráva má.³⁶

Oidipus (k Theseovi).

Můj hostiteli, nediv se, že přespříliš
řeč šířím k dětem, jež se náhle vrátily.
Ját' vím, že tuto rozkoš z těchto dítek mých
mně žádný jiný nepřipravil smrtelník;
neb tys a nikdo jiný jejich ochráncem.
Kéž ráčí bůh dle mého přání požehnat
jak tobě tak i obci tvé; neb jediné
já u vás ze všech lidí zbožné jednání
a útlocit a pravdomluvnost nalezl,
a za to díkem ústa má ted' splácejí.
Co mám, dal tys mi, nikdo jiný na světě.
Ó podej, pane, pravici, bych stiskl ji
a dovol, abych hlavu tvou směl políbit.
Však co to pravím? Jak bych směl já nebohý
chtít, bys se dotkl muže, na němž veškerá
lpí skvrna hříchů? Toho chtít nemohu
ni nedopustím; neboť může pouze ten,
kdo stejně trpěl, spolu snášet útrapy.
A proto volám z dále: Budiž požehnán
a poctivě mne jako dosud opatruj!

Theseus.

Ját' nedivím se, ani že jsi raduje
se ze svých dítek řeč svou příliš rozšířil,
ni že's jich slovům raděj naslouchal než mým;
neb to mé srdce věru nijak nehněte.
Vždyť to jest naším snažením, by život náš
byl skutky spíše nežli slovy proslaven.
Zde důkaz: Ját' jsem, kmete, v ničem přísahy
ti neporušil; živé tobě přivádím
tvé dcery, bez úrazu z nástrah uniklé.
A jak se šťastně skončil boj, nač zbytečně
se chlubit? O tom dovíš se i od těchto.
Však zvěsti, která právě, když jsem ubíral
se sem, mne došla, dobře sobě povšimni.
Jest sice krátká, ale hodna podivu,

a podceňovat nemá člověk ničeho.

Oidipus.

Co jest to, Aigeovče? O tom pouč mne;
mneť zcela tajno, o čem tys se dověděl.

Theseus.

Muž nějaký, jenž není sic tvým krajanem,
však z přízně, u oltáře Poseidonova,
kde právě oběť konal jsem, se usadil
prý s jakous prosbou, když jsem k vám sem pospíchal.

Oidipus.

A odkud jest? Co žádá, že tam zasedl?

Theseus.

Mně jenom tolik známo, pouze několik
že skromných slov s tebou chce si promluvit.

Oidipus.

A jakých? Tamť kdo sedí, málo nežádá.

Theseus.

Prý žádá, aby s tebou mohl promluvit
a potom odtud odejítí bezpečně.

Oidipus.

Kdo mohl by as býti onen prosebník?

Theseus.

Viz, zdali v Argu nějakého nemáte
snad příbuzného, jenž by toho sobě přál?

Oidipus.

Ó nemluv dále, příteli!

Theseus.

Proč děsíš se?

Oidipus.

Ó neptej se mne!

Theseus.

Nač se nemám ptáti? Mluv!

Oidipus.

(ukazuje na dcery své.)
Dle zprávy těchto vím již, kdo ten prosebník.

Theseus.

Kdo jest to, že bych jej měl v něčem zlehčiti?

Oidipus.

Můj syn, ó pane, jež já v nenávisti mám;
mně ze jeho slov by vznikla bolest nejkrutší.

Theseus.

Což nemůžeš ho vyslechnout a odepřít,
co nechceš? Proč ti trapna jest i jeho řeč?

Oidipus.

Již jeho hlas, ó pane, otci protiven;
i nenaléhej, abych v tom mu povolil.

Theseus.

Však káže-li tak oltář, k němuž zasedl,
pak pomni, že jest hříšno boha nedbatí.

Antigona.

Ó otče, vyslyš radu mou, ač mláda jsem;
nech tohoto muže zde
(ukazuje na Thesea)

volně jednati,
by mysli své a vůli boží vyhověl,
a nám svol, aby bratr sem směl přijíti.
Neb násilně, věř, v úmyslu tvém nezvrátí
tě slovy svými, nebudou-li prospěšná.
A slova slyšet jaká škoda? Nekalé
pak skutky strůjce jistě slovy prozradí.
Tys dal mu život; takže, byť i nejhorší
on, otče, proti tobě páchal nepravost,
zlým jemu splácet přece tobě nesluší.
Nuž povol; majíť též i jiní děti zlé
a vášeň prudkou, ale jejich povaha
jak kouzlem dá se zmírnit přátel domluvou.
Ne nynějších, však dávných oněch vzpomínej
svých nehod, které's otcem, matkou vytrpěl;
a jest-li oněch pomníš, poznáš zajisté,
jak neblahý má konec vášeň neblahá.
Neb nemáš nepatrné toho důkazy,
jsa nevidoucích očí svých teď pozbaven.
Nuž povoliž nám; neslušíť se, za právo
by někdo žebral, aniž aby zakusiv
kdo dobrodiní neuměl je spláceti.

Oidipus.

Ó dcero, trpkou rozkoš na mně vymohli
jste slovy svými; staň se vám však po vůli.
Jen za to žádám, příteli, by, přijde-li
sem onen, nikdo nevládl mým životem.

Theseus.

Řeč takou jednou slyšet chci, ne dvakrát,
ó kmete! Vychloubat se nechci, ale věz,
že bohy chráněn též i tebe zachráním.
(Odejde.)

Výstup desátý.
Sbor. Oidipus. Antigona. Ismena.
Stasimon třetí.

Strofa.

První polosbor.

Kdož valnou řadu let prožít
touží, přiměřeného nic
stáří nedbaje, tent' hová
soudu po mém věru bláhovosti.
Neboť věk vysoký mnohou
tobě, věř, přivodí žalost;
však nezvíš o radosti nic,
když věkem tamo dospěješ,
kam až si přálo srdce tvé.
Pak zbaví všeho tě ta, jež klade na roveň vše,
kdy pokyne sudice ti do Hadu
beze lyry, beze plesu a svatby,
jedině smrt naposled.

Antistrofa.

Druhý polosbor.

Nespatřit světa, toť pravou
moudrostí; jsi-li však zrozen,
pak nejlíp, ruče zas spěchat
země do lůna, z něhož pocházíš.
Neb když věk pominul mladý,
jenž blouzní o lichých tretech,
kdož pak trampot unikne as?
Ký tu trud se nedostaví?
Rozepte, bitvy, vraždění,
zášť a odboje; churavá staroba konečně
ruče přibude opovržená, již
nikdo nemiluje; nebo všecku
u sebe bídu hostí.

Dozpěv.

Celý sbor.

A tou ten kmet chudák, ne já jenom,
jak kdy pobřeží šlehá severní
rozzuřenou bouře vlnou odevšad,
taktéž Oidipua příboj
neštěstí vlnolomný
přehrozně šlehá napořád i zhoubně,
necht' je to ze strany západní,
necht' z kraje jitřenky,
necht' i z poledních žárů,
necht' jesti to z Rip čirotemných.³⁷

Výstup jedenáctý.
Předešlí a Polyneikes.
Epeisodion páté.

Antigona.

Hle tuto k nám již, jak se zdá, ten cizinec,
ó otče, nejsa ozbrojenci provázen
a hojné slzy prolévaje přichází.

Oidipus.

Kdo jest to?

Antigona.

S nímžto dávno již jsme v duchu svém
se obíraly, Polyneikes přišel sem.

Polyneikes.

Ó běda, co mám činit? Mám prv nad bédou
svou vlastní zalkat, sestry, či že útrapy
zřím otce kmeta, kterého zde v cizině
jsem našel s vámi ve vyhnanství dlícího
a v takém rouše, jehož špína šeredná
a stará na starci lpí, moříc zároveň
i jeho tělo? Na hlavě pak bezzraké
mu vlasy větrem poletují zcuchané.
A takové též, jak se zdá, i výživy
se nebohému jeho tělu dostává;
a to já bídny příliš pozdě poznávám.
I přiznávám zde, že jsem bídne o život
tvůj dbal; však o mém nechtěj zvědět od jiných.
Než se Zevem též trůní Milost, přímluvčí
všech skutků lidských. Nechat' tedy zavítá
též, otče, k tobě; neboť v čem jsem pochybil,
to dá se zhojit; nových ran se nelekej.
Proč mlčíš?
Ó rci jen slovo, otče, neodvracuj se!
Či nic mi neodpovíš, nýbrž odešleš
mne s hanbou mlčky, proč se hněváš, neřekna?
Ó dítky toho muže, drahé sestry mé,
alespoň vy mně otce hled'te naklonit,
jenž neuprosně ve svém trvá mlčení,
by nepouštěl mne oslyšena, jehož bůh
sám chrání, ani slova se mnou nesměně.

Antigona.

Mluv sám, ó nešťastníku, proč jsi přišel sem;
neb proud slov hojných, buď že jakous působí
snad rozkoš aneb nevoli neb útrpnost,
již často mlčelivým ústa rozvázal.

Polyneikes.

Chci tedy mluvit; neboť dobře radíš mně.
Prv boha prosím za přispění, od něhož
mne vladař zdejší přijíti sem vybídl
řka, až bych sobě pohovořil s otcem svým,
že odtud mohu odejítí bezpečně.
A toho rád bych, přítelé, já dosáhl
jak od vás tak i od sester i od otce.
A nyní poslyš, proč jsem přišel, otče můj!
Jáť z rodné vlasti jako psanec vyhnán jsem,
že na tvém uprázdněném stolci zasednout
jsem žádal, jak to slušno rodem staršímu.
Však místo toho Eteokles, mladším jsa,
mne z vlasti vyobcoval, ani důvody
mne nepřekonav aniž jakým zápasem.
Obloudilť obec; avšak toho největší
já ve tvé mstící kletbě hledám příčinu.
A taký výrok slyšel jsem též od věštců.
Neb když jsem do dorského Arga zavítal,
tu stav se zetěm Andrastovým³⁸ přísahou
jsem nejčelnější bojovníky apijské³⁹
si zavázal a kolem sebe seřadil,
bych proti Thebám vojsko veda sedmeré
buď sám tam zhynul v boji ctném neb vypudil
ty ze země, již takto se mnou jednali.
Než o tom dosti; proč as nyní přišel jsem?
Bych tobě, otče, snažnou prosbu přednesl
jak za sebe tak za svoje též spojence,
již nyní sedmi šicích s kopím sedmerým
se rozložili po rovině kolem Theb.
Z nich první jesti Amfiaraos kopinník,
jenž proslul kopím, proslul umem věšteckým.
A druhý Tydeus aitolský, syn Oineův;
a třetí Eteokles, rodem argejský,
a čtvrtý Hippomedon, ježto Talaos
odeslal otec; pátý hrozí Kapaneus,
že zmaří město thebské zhoubným požárem.
A šestý Parthenopaios povstal arkadský,
dle matky zván, ježž sňatku prv se vzpírajíc
přec porodila, věrný Atalantin plod.⁴⁰
Pak já, tvůj syn – byť ty ne, nýbrž neblahý
mne osud zplodil, přec mne zovou synem tvým –
na Theby vedu statné vojsko argejské.
My všickni pro ty dívky zde a pro blaho
tvé, otče, vřelou prosbu k tobě vznášíme,
bys krutého dél záští ke mně nechoval,
kdy kvapím bratra svého ztrestat v odvetu,
jenž vyhnal mne a o domov mne oloupil.
Neb jsou-li věštby pravdivé, pak vítězství
prý oněm, k nimžto ty se přidáš, připadne.

Nuž pro prameny, pro bohy já rodinné⁴¹
tě prosím, vyslyš mne a buď mi povolným!
Neb žebrák jsem a cizinec, a cizinec
i tys; a jiným lichotíce žijeme
i ty i já, jež stejný osud zastihl.
Však onen doma vládna, budiž bohu žel,
z nás obou stroje sobě smích se vypíná;
však ty-li budeš na pomoc mým záměrům,
pak bez obtíže zničím jej a za krátko,
a na to tebe v rodný dům zas usadím
a taktéž sebe, násilím jej vypudě.
A tím se mohu s pomocí tvou honosit;
však bez ní nemohu být ani zachráněn.

Náčelník sboru.

Ty tomu k vůli, kdo jej poslal, Oidipe,
s ním promluv, co tu vhodno, a pak propusť jej.

Oidipus.

Ó muži, kdyby nebyl ke mně onoho
sem vladař této země Theseus odeslal,
za hodno uznávaje, bych s ním promluvil:
nebyl by nikdy mého hlasu uslyšel.
Teď ovšem této dosáhna cti odejde,
však zví dřív, co jej nikdy blažit nebude.
(K Polyneikovi.)
Ty nezdárníku, vládna trůnem královským,
jímž nyní vládne v Thebách vlastní bratr tvůj,
mne, otce svého, sám jsi z vlasti vypudil
a vyobcoval; já pak musím haliti
se v tento oblek, nad nímž slzy proléváš,
kdy v stejné se mnou uvržen jsi neštěstí.
Však k čemu pláč tvůj? Jáť to musím snášeti,
že tys mým vrahem, zpomínaje do smrti.
Neb tys mne v tento bídný život uvrhl
a tys mne vyhnal; ty jsi toho příčinou,
že různě bloudě za cizí chléb žebroním.
Neb kdybych neměl těchto dcer k své výživě,
co na tebe by přišlo, nebyl bych již živ.
Však ty mne chrání, ty jsou moje pěstounky;
to muži jsou, ne ženy, v strastech společných.
Vás někdo jiný zplodil, já však nikoliv.
A proto teď sic na tě božstvo neshlédá,
však shlédne tenkrát, až tvé vojsko vytrhne
na město thebské; neboť nijak onoho
ty města nepovalíš, nýbrž pokálen
jsa krví dříve padneš s bratrem zároveň.
Již dříve takou kletbu na vás vydal jsem
a nyní prosím, by mně přišla na pomoc,
své byste měli za hodno ctít rodiče

a nezlehčovali mne, když jste takými
mne slepce syny; tyto
(ukazuje na dcery)

nejednaly tak!

A proto trůní kletba v sídle prosebním
i na královském stolci tvém, ač s Zevem-li
nad dávným právo odvěké bdí zákonem.
A nyní klid' se, vyvrheli nejhorší,
a ke mně otci nehlas se a provázej
tě tato kletba, bys se ani nezmocnil
své vlastní zbraní, ani v Arga úvaly
se nevrátil kdys, nýbrž rukou příbuznou
bys zhyna zhubil toho, jenž tě vypudil.
Tak tobě klnu prose, by tě pohltil
klín mráкотného podzemního Tartaru.⁴²
Těž tyto vzývám světice i Area,
jenž ve vás tuto krutou vznítit nenávist.
A nyní toto uslyšev se odebeř
a rozlaš věrným spojencům, že Oidipus
své vlastní syny takým darem podělil.

Náčelník sboru.

Ó Polyneiku, ni tvých kroků předešlých
já nechválím i nyní rychle odejdi.

Polyneikes.

Žel budiž této pouti mé a nezdaru,
žel budiž přátel; běda mně, ach jakový
to konec vzala cesta, kterou podnikli
jsme z Arga. Vždyť mi nelze z přátel nikomu
jej oznámiti ani zpět je vrátiti,
než němě musím s tím se setkat osudem.
Ó moje rodné sestry, ježto slyšíte
tu krutou kletbu otce mého, pro bohy
vás prosím, aspoň vy mnou, jest-li vyplní
se tato kletba otcova a do vlasti
se navrátíte, nezhrdejte, nýbrž v hrob
mne tmavý vložte s pohřebními poctami.
A tak svou chválu, jižto vzdává otec vám
teď za péči, již o něj máte, za lásku,
již mně pak prokážete, ještě zvýšíte.

Antigona.

Ó Polyneiku, v něčem, prosím, poslechni!

Polyneikes.

A v čem, má nejmilejší Antigono? Mluv!

Antigona.

Co nejrychleji obrať vojsko do Arga

a nechtěj sebe, nechtěj města zhubiti!

Polyneikes.

To nelze; jak bych mohl zpět zas v pořádku
odvésti vojsko, bázeň jednou prozradě?

Antigona.

Nač tobě, bratře, třeba zas se horšiti?
Ký zisk ti vzejde, vlast-li svoji zahubíš?

Polyneikes.

Vždyť hanba prchnout, a pak bratrem starším být
a od mladšího ještě posměch utržít!

Antigona.

Hle, kterak jistě spěje věštba otcova
ku cíli, jenžto smrt vám věští vzájemnou!

Polyneikes.

Tak ovšem věští, mně však nelze ustoupit.

Antigona.

Ó běda, kdo pak za tebou v boj odváží
se jíti, slyše tuto věštbu otcovu?

Polyneikes.

Zlé zvěsti neohlásím; řádný velitel
jen dobrou zprávu dává, špatnou nikoliv.

Antigona.

To tedy, bratře, jest tvůj pevný úmysl?

Polyneikes.

Dě! nezdržuj mne! Tuto cestu budu já
mít na starosti, ovšem neblahou a zlou;
neb otec ji a jeho kletba stížili.
Vám Zeus vždy žehnej, toto-li mně splníte.⁴³
Již propusťte mne! Buďte zdraví! Živěhoť
mne více nespátříte!

Antigona.

Ach já nebohá!

Polyneikes.

Nade mnou neplač!

Antigona.

Kdož by, bratře, nad tebou,
jenž jisté spěcháš smrti v náruč, neplakal?

Polyneikes.
Musím-li, zemru.

Antigona.
Nikoliv; jen poslechni.

Polyneikes.
Té rady zanech!

Antigona.
Ach, jak budu nešťastná,
až tebe ztratím.

Polyneikes.
Se mnou ať bůh naloží
dle svojí vůle; jenom vás kéž bohové
vždy ode všeho ráčí chránit neštěstí.
Neb vám přát něco zlého nikdo nemůže.
(Polyneikes odchází; zdvihá se silná bouře, která po čas následující sceny trvá.)

Výstup dvanáctý.
Předešlí bez Polyneika.
Kommos.

Strofa první.

První polosbor.

Na novo mne věru do neblahé
nehody uvrhl cizí slepec,⁴⁴
leč by sudba snad stihla jej.
Neboť že vůle kdys bohův
lichá je, nelze říci nám.

Hledí, hledí povždy čas
po ní, to teď ponižuje,
to zas okamžikem na výš zdvíhaje.
Zahřmělo! Zachraň nás Zeus!

Oidipus.

Ó dítka, dítka, zda by nechtěl z přítomných
kdos šlechetného Thesea sem zavolat?

Antigona.

Ó otče, jaké přání tvé? Proč voláš ho?

Oidipus.

Ten okřídlený Diův hrom mne do Hadu
již v brzku svede; rychle pro něj pošlete!

Antistrofa první.

Druhý polosbor.

Pozorujete, že bohem slaný
neulevuje rachot? Až se nám
vlas na hlavě hrůzou ježí.
Chvějí se nádra má, nové
s nebes se blesky stíhají.

Jaký konec tento blesk
značí? Strachem trnu; nebo
ni maně nešlehá ni bez pohromy.
Ó nebe! Zachraň nás Zeus!

Oidipus.

Ó dcery, žití mému bohem určený
se konec blíží; uniknout ho nelze víc.

Antigona.

Jak víš to? Podlé čeho, otče, soudíš tak?

Oidipus.

To já vím dobře; nyní jenom zavolej
mně rychle někdo této země vladaře!
(Někdo z průvodčích Theseových odchází pro Thesea.)

Strofa druhá.

První polosbor.

Ach ach, zas ejhle děsně hrom nám hrozí
huče a rachotě pořád.

Ó bože, ó rač nám býti milostivým,
jestliže náš domov budou chceš stihat.

Račiž mi býti příznivým a
host-li tento náš stížen
je kletbou, vděkem mi nesplat' krutým.⁴⁵
Ó Die, vyslyš nás!

Oidipus.

Zda jest nám muž ten na blízku? Zda na živu
a při zdravém mne, dívky, stihne rozumu?

Antigona.

A jaké chtěl bys jemu svěřit tajemství?

Oidipus.

Vše dobré, cokoliv mi posud prokázal,
chci jemu splatit, jak jsem slíbil, úplně.

Antistrofa druhá.

Druhý polosbor.

Na rychlo, kníže, dlíš-li blíž, přijdi; však
ty-li veliteli moře

právě nyní při obětnici na strmém
žertvuješ úžlabí, račiž přikvapit!⁴⁶

Neboť zde host by dík i tobě,
městu též i přátelům
povinný za laskavost rád splatil.

Spěj, pane, k nám rychle!

(Bouře utichla.)

Výstup třináctý.
Předešlí a Theseus.

Theseus

(přichází se strany města).
Ký křik zas od vás společný se rozláhá?⁴⁷
Zda Diův blesk či krupobití s lijákem
jest toho vinou? Neboť tak-li bouří bůh,
pak takového všeho lze se nadíti.

Oidipus.

Ó kníže, právě přicházíš mi vhod a bůh
na této cestě k štěstí tebe provází.

Theseus.

Co nového zas, synu Laiův, zvěstuješ?

Oidipus.

Sklon žití svého; rád bych však, než dokonám,
svůj slib jak tobě tak i obci vyplnil.

Theseus.

A z čeho soudíš na svou smrt tak na jisto?

Oidipus.

Tuť bohové mi sami nyní hlásají;
a ti mne v žádném nesklamali znamení.

Theseus.

A čím as myslíš, kmete, že tak zvěstují?

Oidipus.

Tím ustavičným hřměním a tím množstvím střel,
jež bleskem ruka neúmorná vysýlá.

Theseus.

Já tobě věřím. Žádnát' posud nebyla
tvá věštba klamná; proto rci, co činit mám.

Oidipus.

Nuž, Aigeovče, poslyš, co ti pro obec
tvou nehynoucím darem navždy zůstane.
Já sám tě ihned, nejsa nikým provázen,
chci odvést v ono místo, kde mám skonati.
Však o tom nechat' žádný nezví smrtelník,
ni kde můj hrob jest ukryt ani ve kterém
jest kraji, aby místo vojska četného
vždy tebe chránil proti vpádům sousedním.
Však to, co hříšno lidským ústům vyzradit,
ty sám zviš, až tam přijdeš, zcela samotén.

Neb ani z těchto občanů já žádnému
to neprojevím ni svým dcerám milným.
Jen ty si to vždy pamatuj a před smrtí
svou oznámiž to nejstaršímu rozenci,
a ten ať vždy to sdělí se svým nástupcem.
Neb tak svou obec před muži, jež zplodilo
kdys dračí símě,⁴⁸ zachrániš. Vždyť přečetná
již města řádná lehkovážně zpyšněla,
a bůh, ač pozdě, přece shlédá na toho,
kdož od zbožnosti ku pýše se obrátí;
a toho chraň se, Aigeovče, zakusit!
Té rady ovšem zkušenému udílím.
Teď k místu – božskét' pobádá mne znamení –
již rychle spějme, déle dlíti nechtějmež.
Ó dívky, pojd'te za mnou; jáť vás povedu,
váš nový vůdce, jak jste vy mne vodily.
Jen rychle spějte; chraňte se mne dotýkat
a nechte mne, bych sám si našel posvátný
svůj hrob, v němž odpočívat jest mi souzeno.
Hle tudy, semo pojd'te; tudy vede mne
i vůdce Hermes, podzemní i bohyně.⁴⁹
Ó světlo temné, - dřív jsem ovšem kdys tě zřel – ,
teď naposled jsi tělu mému zasvitlo!
Neb nyní kráčím, abych život konečně
svůj ukryl v Hadu.
(K Theseovi.)

Nejmilejší příteli,
kež tobě, této zemi, milé družině
vždy blaho kyne; při svém stálém zdaru pak
mně zemřelému upomínku věnujte!
(Oidipus odchází do háje; Theseus, Antigona, Ismena a družina jej doprovázejí.)

Výstup čtrnáctý.

Sbor.

Stasimon čtvrté.

Strofa.

Jestliže volno jest

nám bohyni skrytou⁵⁰

prosbami vroucně ctít,

těž tebe,⁵¹ zesnulých

jenž temnou říš ovládáš: prosím,⁵²

kéž by ani trudnou ani žaluplnou

smrtí nevstupoval cizinec

ve skrývající zemřelých

vše říši nyní a ve kraj Styžin.⁵³

Neb za mnohou strast, kterou

byl neprávem postižen,

spravedlivý nechť ho odmění bůh!

Antistrofa.

Ó bohyně tmavé⁵⁴

říše a netvore

neskrocený, který

stále u brány prý

hostinné líháš a z podzemí

ze sluje kňučíš, Hadova prahu pořád

okem svým střeha nezmoženým!

I za tvou žádám já milost,

dci Země a Tartara,⁵⁵ dejž by směl

kráčet nyní volně můj

host do říše zesnulých;

tebeť prosím, jež vše navždy uspíš!

Výstup patnáctý.
Exodos.
Sbor. Posel.

Posel
(přichází z háje).
Ó měšťané, má zvěst by byla nejkratší,
vám kdybych řekl, Oidipus že mrtev jest.
Však co a jak se všecko při tom událo,
to nelze vylíčiti slovy krátkými.

Náčelník sboru.
Což ubohý již mrtev?

Posel.
Budiž ujištěn,
že onen navždy život svůj již dokonal.

Náčelník sboru.
A jak? Zda bez bolu a božským řízením?

Posel.
Ba právě toto podivení hodno jest.
Ty dobře víš, byv toho svědkem očitým,
jak odtud krácel, nejša nikým provázen,
a jak nám všechněm cestu ukazoval sám.
A když pak přišel ku práhu až sráznému,⁵⁶
jenž v zemi kovovými stupni upevněn:
tu zastavil se z křižovatek na jedné
blíž vyhlubené kotliny, kde s Theseem
si věčnou věrnost Peirithoos přísahal.⁵⁷
A tuto stanuv mezi skalou thorickou
a dutou hruší a pak hrobkou kamennou,
si sedl; načež svlékl šat svůj šeredný.
Pak zavolav své dcery kázal, na koupel
a litbu čerstvé vody by mu přinesly;
ty odkvapivše na blízký chlum Demetry,
jež svěží plodí zeleň, a co nařídil
jim otec, rychle vykonavše lázní jej
a šatem opatřily, jak to káže zvyk.
A když mu vyhověno ve všem k libosti
a vykonáno všecko, čeho sobě přál:
tu podzemní Zeus⁵⁸ zahřměl. Dívky zaslechše
to ustrnuly; potom v lůno otcovo
se vrhše lkaly, ustavičně v prsa svá
se bijíce a sténajíce hlasitě.
Tu on, jak děsný hromu rachot uslyšel,
je v náruč svoji pojal řka: Ó dítky mé,
dnem tímto žádného víc otce nemáte!
Mou smrtí pominulo vše a zbaveny

jste navždy mojí strastiplné obsluhy.
Že krutá byla, vím, ó dítky; jediné
však slovo všecku tuto svízel nahradí.
Neb nikdo vás tak nemiloval jako já,
váš otec, bez kterého nyní budete
již ostatní dny žití svého trávit.
Při těchto slovech objímali vespolek
se všichni vzlykajíce. Když pak utichlo
již sténání a žádný neozýval víc
se nářek, rozhostil se klid i zavolal
tu náhle něčí hlas naň, tak že leknutím
se všechněm vlasy nenadále zježily:⁵⁹
Slyš, tebe volám, Oidipe, proč nejdeš již?
Neb tebou příliš cesta již se zdržuje!
A ten, jak seznal, že ho povolává bůh,
hned volá k sobě země vládce Thesea.
Když tento přišel, dí mu: Hlavo milená!
Dej dcerám slavnou rukou dáním záruku
i vy též, dítky, jemu; příslib, samoděk
že nezdáříš jich nikdy, nýbrž vyplníš,
co laskavost tvá pro ně uzná prospěšným.
A ten, jak šlechetnému muži přísluší,
to bez prodlení hosti stvrdil přísahou.
A jak mile to slíbil, ihned Oidipus
se dotkne mdlýma rukama svých dcer a dí:
Ó dítky, musíte to snést šlechetně
a odejít z těchto míst i nesmíte,
co hříšno, zřítí ani slyšet naši řeč.
Nuž odejděte rychle; vladař Theseus jen
zde trvej pozoruje, co se bude dít.
A my to uslyševše všickni poslechli
a slzíce a sténajíce s dívkami
jsme odcházeli; avšak když jsme odešli
a za chvíli se obrátili, tohoto
jsme muže nikde nezočili více již,
jen země vládce, kterak s hora rukou zrak
si zastíňoval, jakoby byl zahlédl
cos příšerného, čeho oko nesnese.
A brzy po tom v době krátké vidíme,
jak vzýval pokorně i zem i zároveň
též sídlo bohův Olymp⁶⁰ touže modlitbou.
Než jakou smrtí onen sešel, smrtelník
by žádný zjevit nemohl leč Theseus sám.
Neb ani žádný ohněnosný boží blesk
ho nezachvátil ani mořská vichřice,
v té pozdvihši se chvíli, nýbrž některý
buď boží posel aneb říše podzemní
práh temný, jenž se laskavě mu rozevřel.
Neb muž ten bez nářku a bolu zázračně,
jak nikdo jiný, s toho světa odcházel.

Však myslí-li kdo, že snad mluvím nemoudře,
já toho, by mi věřil, nutit nehodlám.

Náčelník sboru.

A kde jsou dívky, kde jich milých družina?

Posel.

Jsou na blízku; neb jejich hlasné kvílení
nám oznamuje, že se opět vracejí.

Výstup šestnáctý.

Antigona, Ismena, Theseus a družina přicházejí z háje. Předešlí.
Kommos.

Strofa první.

Antigona.

Ach, ach, žel! jesti, jesti vezdy
 nám ubohým si naříkati, otcova
 že krev kletá v našich žilách se proudí.
Jak mnoho útrap i
 jindy pro něj jsme tu snášely! Ted' věci,
 jež zažily jsme vidouce naposledy,
 zjevíme vám podivné.

První člen sboru.

Jaké to?

Antigona.

Tyť vám tušit lze, přátelé!

První člen sboru.

Skonal-li?

Antigona.

 Jak bychom si všickni přáli as.
Neboť aniž vládce vod,
 bůh ni války nezhubil ho;
 říš tmavá pojala ho v náruč
 uneseného osudem tajeplným.
Jaká žalost! Tma neblahá
 zrak na náš nyní ulehla.
 Neb kterak v kraji cizím
bloudíce neb mořem pobouřeným k žití
 sporého sousta dostanem?

Strofa druhá.

Ismena.

Já nevím. Nuže pohltiž ubohou mne říš
vše vraždivého Hada! Neb
neživotem život můj.⁶¹

První polosbor.

Ó spanilé vy sourozenky,
cokoli sešle bůh, to též
neste,⁶² tak příliš neplačte;
ont' slavně život dokončil.⁶³

Antistrofa první.

Antigona.

A přec jsem sobě přála útrap;
 neb, co nijak milo, toť bylo přec milo,

kdy vinulo rámě mé ho něžně k sobě.
Na vždy tmavý kryje,
otče drahý, milený, tebe hrob v zemi;
však nevyhasne ni má ani sestřina
zde nikdy láska k tobě.

Druhý člen sboru.
Dostal-li – ?

Antigona.
Dostal, čehož vždy sám si přál.

Druhý člen sboru.
Co jest to?

Antigona.
Kraj cizí, v kterém skonat si přál,
kryje ho. Tam pod rovem
spí skrytém ve stínu navždy;
ztráty však zde jeho želíme.
Pro tebe, otče, oko mé slzy roníc
sténá; i já nevím, kterak
v srdci mohla bych takýto
bol ubohá utajit! Ó
že s sobě přál v cizím kraji skonat! Mně pak
zde tvůj lze nebude cítit hrob!

Antistrofa druhá.

Ismena.
Ach jaký osud asi na nebohé na nás
čeká nyní, drahá, otec
když tak ostavil nás!⁶⁴

Druhý polosbor.
Sestry milé, kdy cíle pouti
blaze dosáhl váš otec,
déle již nekvilte; nikdo
jist před nehodou nebývá.

Strofa třetí.

Antigona (k Ismeně).
Zěpt, ó drahá, se vrat' me!

Ismena.
Nač to chceš činit?

Antigona.
Touha vede má mne –

Ismena.
Kam?

Antigona.
Bych zočila hrobku ukrytou.

Ismena.
A čím?

Antigona.
Ach, otce mého, ach!

Ismena.
Není to volno nám. To přec
snad vidíš?

Antigona.
K čemu tyto výtky?

Ismena.
Pak že on –

Antigona.
Co to zase, sestro?

Ismena.
Rovu nemaje samotén umíral.

Antigona.
Nuže, doved' mne tam a pak usmrť!

Ismena.
Já bídná, kterak na dál, ach,
mám opuštěná bez opory
trávit život žalostný!

Antistrofa třetí.
Náčelník sboru.
Zanechte bázně, dívky!

Antigona.
Kamž ujíti mám?

Náčelník sboru.
Ušlo již i minule –

Antigona.
Co?

Náčelník sboru.
Nebezpečí hrozivši vám.

Antigona.
Myslím –

Náčelník sboru.
Co víc na mysli máš?

Antigona.
Kterak do vlasti zas přijít,
já nevím.

Náčelník sboru.
Ó na to nemysli!

Antigona.
Hněte starost!

Náčelník sboru.
Hnětla již i před tím.

Antigona.
Ona velice, ale tato příliš.

Náčelník sboru.
Do moře nehod unožil osud vás.

Antigona.
Ach, kam, Zeve, máme jít?
Ach, čehož se jest od osudu⁶⁵
hrozného teď nadít nám?

Theseus.
Nárek utištež, dívky; neboť tam,
kde darem mileným se jeví smrt nám,
nesmíme želet. Totě hříšné.

Antigona.
Synu Aigeův, naši žádost splň!

Theseus.
Jakové přání mám, dívky, splnit?

Antigona.
Žádáme, bychom samy otcův teď
směly spatřiti hrob.

Theseus.
Toť volno není.

Antigona.
Jak's, kníže, pravil, vládce Athenských?

Theseus.

Ó dívky, otec mně přikázal váš,
blížít k místům že se těmto nemá
nikdo aniž kdys modlitby konat
u schránky tmavé, v níž on spočinul;
dle slov-li se těch zachovám, slíbil,
stále že vlast mou bude míjeti žal.
To pak od nás bůh, to také i slyšel
Zevův Horkos vševidoucí.⁶⁶

Antigona.

Nuže tak-li otec kázal, přestat
my musíme na tom; ale teď nás již
v staroslavné rač Theby odeslat,
zda-li mohly bychom překazit bratrům
vraždu hrozící.

Theseus.

I to vám učiním; vše také, co konat
hodlám, má vám býti na prospěch
a vděk tomu, jenž svou pouť dokonal
právě nyní; v tomť ustati nesmím.
(Odejdou.)

Náčelník sboru (odchází se sborem).

Nuž utište nyní svoje nářky a již
víc nežalujtež;
zvrátit, co se již stalo, nelze.

POZNÁMKY.

Překládaje tuto tragoedii, řídil jsem se v celku textem, jak jej upravil Aug. Nauck ve svém sedmém vydání (v Berlíně r. 1878). Důležitější odchylky udány jsou na příslušných místech.

¹ V. 40. „Dcery Země a Tmy“ jsou Eumenidy (Blahostenky), usmířené bohyně kletby a pomsty, Erinye; v jiných krajinách měly jiná významná jména, jako: Arai, Poinai, Semnai a j. (srov. v. 43.).

² V. 55. Poseidon, bůh moře a vod, byl strážným bohem okresu kolonského (srov. v. 889); rovněž Prometheus (srov. v. 56.), jenž prý prý lidem oheň s nebes přinesl. Titany sluje nestarší pokolení bohů. „Kovostupným prahem“ nazývalo se jakési místo ve skalnaté půdě okresu kolonského, kudy dle pověsti vcházelo se do podsvětí (srov. v. 1590.). Zde byla též Persefona od Plutona uchváčena.

³ V. 58. „Athen oporou“. Poněvadž severní část Athen dosahovala až k této skalnaté půdě kolonské, mysli se, že město na ní spočívá.

⁴ V. 59. „Kolonos“, neznámý jinak polobůh, dle kterého tento okres prý pojmenován byl.

⁵ V. 71. Přeloženo dle čtení Dindorfova a Nauckova: ὄπως τί λέξων ἢ καταρτύσων παρή.

⁶ V. 74. t.j. zrak můj jest temný, ježto jsem slepec, ale slova má budou jasná a rozumná.

⁷ V. 86. Foibos Apollon, původní bůh slunce jako Helios; tuto činí se o něm zmínka jako o bohu věštby.

⁸ V. 107. Pallas Athene (Minerva) obľíbila si zvláště hlavní město kraje attického, jež po ní nazváno prý „Atheny“.

⁹ V. 182. Tuto jest v rukopisech mezera několika veršů, jak z antistrofy patrno.

¹⁰ K v. 221. Labdakovic = Laios. Srov. pozn. 19. k verši 594. Antigony.

¹¹ V. 229. Smysl: Přislíbí-li kdo komu co na základě nějakého tvrzení jeho a přesvědčí-li se pak, že toto tvrzení jest nepravé, není pro porušení svého slova trastuhodným. Tak přislíbil sbor Oidipovi tvrdícímu, že není zločincem, pomoc; když však ho dle svého mínění ve lži přistihl, nebyl více slibem vázán.

¹² V. 312. a 313. Sicilští koňové (na Sicilii jest totiž sopka Aitna), byli za starodávna znameniti jak krásou tak rychlostí. Thessalských kloboukův užívalo se pro jejich široké střechy zvláště na cestách.

¹³ V. 337. Tento zvláštní způsob života zavedl prý (dle Herodota) král Sesostris, aby mužové zmalátněli a nebouřili se.

¹⁴ V. 381. Smysl: Argejská výprava buď podmaní Theby aneb podlehne a zjedná jim tak nehynoucí slávu.

¹⁵ K v. 413. Delfy, město ve Foikidě, proslulé byly věštírnou boha Apollona.

¹⁶ V. 474. „Přízji vlněnou“ míní se stužky vlněné, jimiž se vedle listův okrašlovaly nádoby k posvátným úkonům určené.

¹⁷ V. 663. Cesta z Theb do Athen naznačuje se zde tropicky neplavným mořem. Theseus tím naznačuje, že brannou mocí jim cestu zastoupí.

¹⁸ V. 680. Dionysos čili Bakchos (srov. o něm pozn. 44 k v. 1115. Antigony), byl od nyských nymf vychován, jež slují tuto jeho chůvy.

¹⁹ V. 683. „Úctyplné bohyně“ jsou Demeter a její dcera Persefona, bohyně úrody.

²⁰ V. 686. Kefisos byla řeka západně od Athen a Kolonu ku přístavu Peiraieu tekoucí.

²¹ V. 691. O Afroditě srv. konec pozn. 24. k v. 800. Antigony. Afrodita ráda jezdí na spřežení ořů zlatou úzdou opatřených. Proto slove tuto „zlatou úzdu držící“. – Musy jsou bohyně umění.

²² Nejvzácnějším darem, jaký Athena udělila attické krajině, byla oliva. Posvátná oliva, dar Athenin, stála na vysehradě a měla tu zvláštnost do sebe, že nikým nejsou pěstována ustavičně bujněla, jakož i že nikdo ji nemohl zničit. Tak prý za perských válek, byvši od Xerxa (v. 702. „mladý náčelník“) spálena, opět vypučela; lakedaimonský vůdce Archidamos (v. 702. „letný náčelník“) boje se hněvu Athenina ušetřil jí. Od tohoto posvátného stromu pocházely pak ostatní olivy kolem Athen (i jinde), stojíce také pod ochranou Diovou. Výspou dorskou nazývá se Peloponnesos. Přeloženo dle čtení F. W. Schmidta: οὕδ' ἐν τῇ μεγάλῃ Δωρίδι νάσῳ ποτὲ βλαστὸν. Ve shodném verši antistrofy (710) vynecháno z metrických příčin dle návrhu rovněž F. W. Schmidta εἰπεῖν (δῶρον τοῦ μεγάλου δαίμονος, αὐχμημα μέγιστον).

²³ V. 709. Jiným neméně zanmenitým darem obmyslil Attiku Poseidon; darovalť jí koně a naučil ji plavbě.

²⁴ V. 719. Nereovny byly dcery mořského boha Nerea a ochrankyně plavců. Epithetem „stonohý“ naznačuje se jejich množství.

²⁵ V. 736. Země kadmejská = Theby. Srv. pozn. 14. k v. 508. Antigony.

²⁶ V. 814. Přeloženo dle vulgaty. Smysl: O tom, jak nešetrně se ke mně chováš, mohou mi po případě dáti svědectví tito nestranní kmetové, nikoliv ty, jenž toho ve své vášni snad ani nepozoruješ; leč kterak urážíš své přátele, totiž mne a ty, již mne vyslali, za to pykati máš, jestliže tě kdys ve svou moc dostanu.

²⁷ V. 882. Mezera rukopisná vyplněna z domyslu slovy: εὖ τοῦτο γ' οἶδα.

²⁸ V. 947. Nejvyšší soud hrdelní v Athenách soudíval na Areově pahorku; odtud jméno „Areopag“, kteréhožto slova posud i u nás se užívá k označení přísného nestranného soudu.

²⁹ V. 950. „Tuto honbu“, totiž na Oidipa, abych jej přivedl do vlasti.

- ³⁰ V. 1048. Severozápadně od Athen nedaleko místa Thrie stál nad břehem Apollonův chrám, zvaný Pythion; odtud jméno „pythského pobřeží“. Severozápadně od jmenované Thrie leželo místo Eleusis, kde ku počtě velebných bohů, Demetry a Persefony, konány byly od kněží z rodiny Eumolpovců tajemné náboženské obřady, zvané mysterie, jež Eumolpos založil, za svitu pochodní. Odtud „pobřeží rdící se pochodněmi“. Slova „jich zlatým atd.“ značí, že Eumolpovci nesmí prozraditi tajemství oněch obřadů.
- ³¹ V. 1054. „Horal náš“ tolik co obyvatelé kolonští. Čtu dle scholií: ἔνθ' οἶμαι τὸν ὀρειβάταν Θησεά και τὰς atd. a vykládám takto: Tam tuším naši horalé s Theseem t. j. s jeho branným lidem obě panenské sestry brzy vmísí do řádného ryku válečného t. j. tuhý vzplane boj. Že však tím chyba místo toho není zhojena, nýbrž že leží hloub, patrně z antistrofy v. 1069.
- ³² V. 1062. Místo „Oia“ leželo snad severovýchodně od Eleusiny. „Osněženou horou“ nazývá snad básník některou část severního pohoří Aigalea čili Poikila. Čtu dle Hartunga εἰς νομόν za rukopisné ἔκ νομοῦ.
- ³³ V. 1072. Rhein a Kronův rozenec Poseidon, bůh moře, zemi proudem svým objímající (proto „obzemní“).
- ³⁴ V. 1085. Přeloženo dle čtení Hartungova: ὦ Ζεῦ, θεῶν πάνταρχε. Ve strofě (v. 1074) ponecháno rukopisné ἔρδουσιν.
- ³⁵ V. 1092. Sestra Foibova byla Artemis (Diana).
- ³⁶ V. 1118. silně porušený přeložen dle změny Wexovy (Nauckem přijaté), jež podává aspoň smysl, byť i nebyla nepochybným zhojením místa. Smysl: „Vyslechni Thesea, jenž vše to, na co se tážeš, sám vykonal. Tak já prostím se své zprávy krátce, jak jsi žádal.“
- ³⁷ V. 1248. „Ripy“ nazývali staří hory v dalekém severu evropském, kde dle jejich domnění věčná temnota panovala.
- ³⁸ V. 1302. Polyneikes pojal dceru Adrasta, krále argejského, Argeii za manželku.
- ³⁹ V. 1303. „Apijskou zemí“ nazýval se Peloponnesos.
- ⁴⁰ V. 1322. Atalanta, dcera Iasova, jsouc otcem nucena k sňatku, slíbila, že podá ruku tomu, kdo ji v běhu o závod předstihne. Z mnoha zápasníkův podařilo se konečně Meilanionovi, že ji pomocí Afroditinou překonal; načež stavši se jeho manželkou, porodila Parthenopaia, sličného a statného jinocha. Odtud „věrný Atalantin plod“.
- ⁴¹ V. 1333. „Prameny“ míní Polyneikes prameny své vlasti a užívá slova toho (ač-li není čtení rukopisné porušeno) k naznačení vlasti celé.
- ⁴² V. 1390. Tartaros, podzemí, v němž nacházejí se duše zesnulých. Místo πατρώον přijat v překladě Nauckův návrh κάτωθεν (ovšem nedosti spolehlivý). – Ares jest bohem války i všelikých sporů krvavých.
- ⁴³ V. 1435. Po tomto verši vypuštěn verš najisto Sofokleovi cizí.
- ⁴⁴ V. 1448. a násl. Dle návrhu Nauckova vypuštěno z příčin metrických ve v. 1449 slovo κακά. V antistrofě v. 1463 a násl. čteno rovněž dle návrhu Nauckova: κτύπος ὄδε μέγας ἐρείπεται διόβολος ἄφατος. Smysl v. 1448 a násl. Oidipus vrhl mne do neštěstí, ačli sudba jej v krátce nestihne t. j. ač-li brzo nezemře. Ze hřmění soudí sbor, že bozi vlídně přijetí Oidipa, kletbou stíženého, neschvalují.
- ⁴⁵ V. 1484. Slova „krutý vděk“ míní sbor ironicky, řka: Nechtěj mne, Zeve, krutě trestati za to, že jsem Oidipa pohostinně přijal; neboť za to mělo by se mi spíše dostati vděku, odměny, nikoli trestu.
- ⁴⁶ V. 1495. Celý začátek antistrofy těžce porušený a mezerami zohyděný, přeložil jsem ovšem metrem strofy a přidal jsem za vyplněním mezery slova „dlíš-li, blíž“ z domyslu jakožto protivu ke slovům („však obětuješ-li právě při obětnici na strmém úžlabí, t. j. dále od nás, rychle přikvap“). Z učiněných návrhů žádný dosud není evidentní.
- ⁴⁷ V. 1500. Po tomto verši následuje v rukopisech verš nemístný, jenž vypuštěn.
- ⁴⁸ V. 1534. Srv. pozn. 47. k v. 1124. Antigony.
- ⁴⁹ V. 1548. Hermes vodíval duše zemřelých do podsvětí; „podzemní bohyně“ jest Persefona, manželka Plutonova (Hadova).
- ⁵⁰ V. 1556. „Skrytá bohyně“ jest Persefona.
- ⁵¹ V. 1557. „Těž tebe“, totiž Aidonea čili Hada.
- ⁵² V. 1560. přeložen dle čtení Nauckova. Shodné místo antistrofy přeloženo dle metra strofy, ač ve slovech těch (ἄδάματον φύλακα) jest mezera. Ve v. 1558. čtu dle Heimsoetha σέβειν (místo σεβίζειν), ve v. 1569. rovněž dle Heimsoetha πύλαις místo πύλαισι.
- ⁵³ V. 1564. „Styžin domov“ t. j. podsvětí; Styx byla totiž řeka v podsvětí.
- ⁵⁴ V. 1568. „Bohyně tmavé říše“ jsou Erinye, které nyní s Oidipem jsou usmířeny. „Netvor neskrocený“ jest trojhlavý pes Kerberos, strážce podsvětí.
- ⁵⁵ V. 1575. „Dci Země a Tartara“ jest Smrt.
- ⁵⁶ V. 1590. Viz poznámku 2. k v. 55.
- ⁵⁷ V. 1594. Peirithoos, král Lapithův, a Theseus, král athenský, zavázavše se vespolek k věčnému přátelství, sestoupili nedaleko oné kotliny do podsvětí, aby odtud královnu Persefonu unesli. To se jim však nepodařilo; byliť zadržáni a na místo své připoutáni. Teprv Herakles vysvobodil později Thesea. Ostatní místnosti jako thorická skála, kamenná hrobka, Demetřin pahorek, tuto jmenované, nejsou blíže známy.

⁵⁸ V. 1606. „Podzemní Zeus“ jest Hades.

⁵⁹ Po v. 1625. vypuštěn verš nemístný a Sofokleovi cizí.

⁶⁰ V. 1655. O Olympu viz pozn. 20. k v. 609. Antigony.

⁶¹ V. 1689. čtu dle Naucka:

οὐ κάτοιδα· κατὰ με φόνιος Αἴδας
ἔλοι τάλαιναν· ὡς ἔμοιγ'
ὁ βίος οὐ βιωτός.

⁶² V. 1695. přeložen dle správného metra antistrofy. V originále jest verš porušen a přídávky rozšířeny. Podán tedy aspoň smysl ve správné metrické formě.

⁶³ V. 1696. Čtu částečně s M. Schmidtem: οὔτοι κατάμεμπος ἐσβη.

⁶⁴ V. 1719. Antistrofu čtu dle Naucka:

ὦ τάλαινα, τίς ἄρα με πότμος αὔθις ὦδ'
ἐπαμμένει σέ τ', ὦ φίλα,
πατρός ὦδ' ἐρήμας.

⁶⁵ V. 1749. Čtu s Hermannem τίς ἔτι με.

⁶⁶ V. 1767. „Horkos“, syn Eridin, jest pomocník Diův, strážce přísah.